

industrija
gumijevih
usnjenih
inkemičnih
izdelkov

Sava Kranj

6. XVII

1. APRIL 1977

Gospodarsko in ekonomsko stanje delovne organizacije

Kvalitetni kazalci gospodarjenja naše delovne organizacije v letu 1976 kažejo, da kljub zaostrenim pogojem na določenih področjih gospodarjenja uresničujemo po resoluciji zastavljene naloge. Tako so proizvodni tozdi na lokaciji Kranj v letu 1976 proizvedli 38.378 ton izdelkov, kar je za 5,2% več, kot je bilo proizvedeno v letu 1975. Prav tako se je povečala tudi produktivnost (ton na zaposlenega) in je za 3,5% boljša od dosežene v letu 1975. Obseg prodaje, ki je bil v prvem polletju zaradi uveljavljanja zakona o zagotavljanju plačil dosežen izpod planirane dinamike, se je v drugem polletju stalno zboljševal.

Toda kljub realiziranemu obsegu prodaje, doseženi proizvodnji in porastom produktivnosti, tozdi dose-

gajo negativne poslovne rezultate, ki so pogojeni s padcem ekonomičnosti poslovanja.

Osnovni vzrok za izpad predvidenega finančnega rezultata je treba iskati v stalnem naraščanju stroškov. Predvsem v zadnjem obdobju ugotavljamo izrazito podražitev cen osnovnih surovin, ki že od prvega četrtletja dalje kažejo težnjo naraščanja. Cene osnovnih surovin ob koncu leta 1976 so za več kot 20% višje kot poprečne v letu 1975; ob tem pa so bile prodajne cene v avgustu leta 1975 »sporazumno« znižane v poprečju za 10%. To pomeni še nadalje odpiranje škarij cen, saj rast materialnih stroškov ni zaustavljena. Pokritje, ki so ga posamezni tozdi realizirali iz naslo-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Občni zbor aktiva zveze borcev Sava

V soboto, dne 26. marca 1977, so se sestali člani zveze borcev — aktiv Sava k letnemu obračunu dela.

Predsednik aktiva tovariš Mirko Bedekovič, ki je podal poročilo, je med drugim dejal, da so se borci v Savi tvorno vključevali v vsa pomembna dogajanja. Dejal je tudi, da so aktiv in ustrezne strokovne službe reševali vsa vprašanja borcev. Pri tem je tovariš Bedekovič opozoril na tri najpomembnejša

1. stanovanjske razmere,
2. zdravstveno varstvo in
3. delo oziroma delovne razmere borcev.

V razpravi o poročilu so borci opozorili na sicer redke, a boleče nepravilne odnose do članov ZB, samokritično pa so se izrekli tudi o nedelavnosti posameznikov iz njihovih vrst.

Ker smo material za tole številko oddali v tiskarno dan pred občnim zborom, bomo obširnejšo informacijo objavili v naslednji številki Save.

Priznanje prizadevnim sodelavcem

V soboto, 26. marca, je bil v stari jedilnici obrata II organiziran sprejem s skromno zakusko za sodelavce valjarne, polizdelkov TAP, vzdrževalce in transportne delavce, ki so zaradi okvare na mikserju II v Polizdelkih delali v novembru in decembru v sobotah in nedeljah, da so nadomestili izpad zmesi. Delali so v treh ali dveh izmenah ter s svojim vestnim delom zagotovili nemoteno proizvodnjo v celotni delovni organizaciji.

Tov. Filip Majcen se jim je za njihov trud zahvalil in poudaril, da je v Savi že tradicija, da si v težavah pomagamo med seboj in da bo tako tudi v bodoče, če bo prišlo do zastojev. Zelo pohvalno je, da so sodelavci pripravljeni pomagati in s skupnimi močmi odpravljati zastoje, je v nadaljevanju povedal tov. Majcen.

V imenu delavcev TAP pa jim je izrekel priznanje tov. Janez Ponebšek.

Kaj komu pomeni delo, tovarna ...?

Vprašanje, ki si ga je gotovo zastavil tudi marsikdo od vas. V podrobnem razčlenjevanju, ko bi hoteli ugotoviti, kaj komu pomeni delo, tovarna..., bi najbrže prišli do ugotovitve, da vsakemu delavcu pomeni nekaj drugega. Toda, malce ponostavljeno vzeto, bi po odnosu do dela, tovarne oblikovali dve, tri skupine, ki so si med seboj povsem različne:

1. večina — poštenih delovnih ljudi,
2. majhna skupina lenuhov, zabušantov...,
3. barabe, tatovi...

Pred VEČINO se odkrijem! To so ljudje, delavci, ki so ustvarili Savo, ki so ustvarili naš sloves, naše rezultate dela. In ustvarjajo. Za še lepši, trdnější jutri, za še bogatejšo samoupravno socialistično družbo in samoupravne socialistične odnose. To je večina, ki se pri svojem najglobljem prepričanju svobodno opredeljuje za skupne, kolektivne akcije, ki si v ta namen postavlja skupna načela in akcije, skupen program akcije, ki obvezuje posameznika. V tem skupnem boju nedvomno prihaja do različnih mnenj in boj med različnimi mnenji je gibalna sila, ki poganja naprej. Boj mnenj poteka v duhu demokratičnega centralizma, demokratičnega v smislu široke izmenjave mnenj, kritike in samokritike, svobodnega opredeljevanja za določena stališča, centralizma v smislu zavestnega odgovornega izvrševanja skupno sprejetih načelnih stališč.

Res je: vsaka skupna akcija pomeni določeno krnitev osebne svobode, podreitev skupni volji. To je povsem jasno. Toda svoboda posameznika je tudi v tem, da to jasno dejstvo vzame na znanje in se svobodno odloči za skupno, organizi-

rano akcijo, ki pomeni napredek, uspeh...

Toda, so ljudje med nami, ki se otrsajo organiziranega dela in odgovornosti, ki izkoriščajo svobodo dela, samoupravljanje in človečnost samoupravnih socialističnih odnosov. Pri tem se ne zavedajo ali pa zavestno zanikajo, da je »prilaščeni višek svobode zase« vzet sodelavcu, delovnemu tovarišu, kolektivu in družbi. Pa ne samo to. Semkaj sodijo tudi kritizerji, nezadovoljniji, prepirljivci, glasniki, paničarji. In tako dalje.

V skupinico, ki skoraj omembe ne bi bila vredna in torej deluje, zase, sodijo ljudje — tatovi.

Vzadnjem času je bilo odkritih več takih primerov (o tem smo tudi v glasilu pisali) in skoraj ne mine delovni dan, da ne bi bilo tatvine — v taki ali drugačni obliki.

O morali, o odnosu do dela in tovarne takih ljudi gotovo ni vredno izgubljati besed.

Pojavi so in prav nobenega razloga ni, da bi pred njimi zatiskali oči. In niso samo v Savi in ne samo v delovnih organizacijah. Njih obstoj podaljšuje pogosto zmotno mnenje, da kdor krade družbeno lastnino, ni tat, kdor pa ukrade tebi denar — pa je.

Z razvijanjem socialističnih odnosov, z razvijanjem samoupravljanja se razvija zavest o skupnih interesih, o zaščiti svobode dela in humanih samoupravnih socialističnih odnosov. Naša budnost pred vsemi negativnimi pojavi ni prav nič drugega kot zavarovanje skupnih interesov, dosežkov, zavarovanje pred odtujevanjem našega dela.

Jošt

(Literatura: oblike družbene zavesti, Uvod v sociologijo kulture)

Besede, besede, besede...

Tako poje ena od slovenskih popevkaric, ki jo že kar (ne) radi poslušamo. Tako je sestavil svojo pesem slovenski komunist (saj ni važno, kateri — reklame zanj res ne bom delal!). Pesem pravi nekako takole:

»Besede, besede, samo še besede...« In ko jo sopevec (to je nekako tako kot sodelavec) skuša prepričati: »Ampak, draga, prosim te...«, ona spet;

»Besede, besede, samo še besede...« In tako naprej. Kaj hočem povedati? Da so tudi nas samo še besede? Oh, to ne! V veliki meri pa.

Navadna, klana slovenska beseda, stavek skoraj ne zadošča več za nobeno stvar. Povedati in pripovedovati je treba izumetni-

čeno, okrančljano s tujkami, z zapletenimi stavki, ki so dolgi kakor odstavki.

Mnoga besedila, ki jih dobivamo vsak dan v uredništvo, pri tem sploh ne mislim na članke za časopis — so tako težko razumljiva, da jih je potrebno prebrati večkrat, da sploh razumemo za kaj gre.

- Premisli, trikrat premisli, predno primeš za pero ali sedeš k pisalnemu stroju!
- Premisli, kaj hočeš napisati in komu je pisanje namenjeno!
- Pomisli, koliko lepih besed, domačih, slovenskih lahko uporabiš za vsako tujko!

Tudi to je del tvoje kulture!

Varstvo okolja

Skupščina SFRJ je 1. februarja 1977 z odlokom razglasila leto 1977 za leto varstva in izboljšanja človekovega življenjskega in delovnega okolja. V izhodiščih te razglasitve je navedeno, da je njen namen zagotoviti delovnim ljudem in občanom uspešnejše varstvo in izboljšanje življenjskega in delovnega

okolja, da je treba pritegniti vse sile v združenem delu in vsej družbi, da se ohranjajo naravne in z delom ustvarjene vrednote kot bistven element za zdravo, varno in ustvarjalno človekovo življenje in celoten razvoj naše samoupravne socialistične skupnosti.

Kazen za smučanje

Tovariš je v svoj zagovor navedel naslednje:

»Dne 14. 1. sem obiskal zdravnika, ker je hči zbolela za ošpicami. Imela je visoko temperaturo in ker je žena v tem času na porodniškem dopustu in imamo še manjšega otroka seveda ona ni mogla obiskati zdravnika, sem zato jaz peljal hčer k zdravniku. Sporočil sem predpostavljenu, da me ne bo in povedal razloge. Zdravnik mi je priznal bolezenski dopust, in sicer od 14. do 22. 1. Še isto dopoldne sem odnesel dokument k našemu zdravniku in oddal dokument sestri. 21. 1. sem ponovno klical obratno ambulanto in povedal, da naj zdravnik zaključi bolezenski dopust, ker me že kličejo iz delovne organizacije, ker je veliko dela. Zadnji dan 21. 1. sem resnično bil z živci pri kraju in sem ženi povedal, da grem smučat na Zatrnik, kjer so me tudi dobili. Smučal sem popoldne, po drugi uri.«

Svet za medsebojna razmerja je po daljši razpravi in poznanih dejstvih ugotovil, da je tovariš zamolčal okoliščino, zaradi katere je pozneje dobil bolezenski dopust, to je, da je žena na porodniškem dopustu. Če bi zdravnik za to okoliščino vedel, bi mu po predpisih socialnega zavarovanja ne odobril bolezenskega dopusta. Glede na to, da mu je zdravstvena komisija ta bolezenski dopust razveljavila, nima opravičila za te dneve in ker mu je bil že pred tem izrečen ukrep pogojno prenehanje lastnosti delavca, je svet odločil, da se mu izreče ukrep PRENEHANJE LASTNOSTI DELAVCA V ZDRUŽENEM DELU.

Zadeva: Hujša kršitev samoupravnega sporazuma o odgovornosti delavcev v združenem delu

Sodelavec je dne 8. 3. 1977 ob 8. uri odšel iz obrata II z nepodpisano izhodno dovolilnico. Ob 8.30 je prišel v obrat IV in odšel iz obrata IV ob 10.45. Ob 11.39 so ga našli, ko je odhajal iz stanovanja naše sodelavke. Delavca zavarovanja podjetja sta ga šla iskat na podlagi anonimne prijave, ki so jo prejeli že v letu 1976 in s katero so jih obvestili, da omenjeni tovariš pogosto med delovnim časom zahaja na omenjeni naslov.

S tem dejanjem je sodelavec huje kršil samoupravni sporazum o odgovornosti delavcev v združenem delu.

Ob obletnici — Tito v Savi

Po vsej naši domovini so se že pred časom pričele temeljite priprave na proslavo 40. obletnice prihoda tovariša Tita na čelo komunistične partije Jugoslavije in ob njegovi 85-letnici.

vajena javnih nastopov — sodelovala sem namreč tudi v igralski skupini — sem se te naloge le nekoliko ustrašila. Tak sprejem mi je le dal misliti. No, povedali so mi, da bo prišel tov. Tito ob 14. uri in

Predsednik tovariš Tito prvič v Savi: leta 1946 so ga ob prihodu v tovarno pozdravili Francka Gogala s šopkom rož, Jernej Srebrnjak (levo) in Miro Ambrožič (desno).

V sleherni delovni organizaciji, v ustanovah, krajevnih skupnostih, v vaseh in mestih bodo na tak ali drugačen način proslavili delo in življenje revolucionarja, voditelja tovariša Tita.

Prav gotovo tudi Sava ne bo šla mimo jubilejnega leta, zato smo se v uredništvu dogovorili, da na svoj način sodelujemo tudi s sredstvi obveščanja.

Predsednik Tito je trikrat obiskal Savo: leta 1946, 1969 in 1974. O vseh treh obiskih imamo v uredništvu shranjene fotografije in v povezavi z njimi bomo v nekaj naslednjih številkah objavili ustrezne informacije.

Na prvi sliki, ki jo objavljamo, je predsednik Tito ob prvem obisku v Savi leta 1946. Na levi je tedanji predsednik sindikata tov. Jernej Srebrnjak, na desni Miro Ambrožič, v sredini, s šopkom rož za tovariša Tita pa je tovarišica Francka Gogala.

Tovarišica Gogalova je še vedno naša sodelavka, zato sem jo poprosil za kratek razgovor v spomin na njeno srečanje s tovarišem Titom. »Da bo prišel v tovarno tovariš Tito, sem zvedela le nekaj ur prej. Poklicali so me v vodstvo tovarne in povedali, da je moja naloga pozdraviti tovariša Tita ob prihodu. Tedaj sem bila sekretarka II. mladinskega aktiva in čeprav sem bila

dali so mi dve uri prostega časa za pripravo. Povedali so mi tudi, da me bosta na sprejemu spremljala tov. Jernej Srebrnjak in Miro Ambrožič. Za dve uri sem odšla domov, se v mislih pripravila in se vrnila v tovarno. Pri vratarju je bil že pripravljen šopek rož.

Ko je prišel tovariš Tito, spremljal ga je Franc Leskošek-Luka, sem ga pozdravila v imenu delavcev Save in mu izročila rože. Povedala sem mu nekaj o delu mladine v naši tovarni.

Tovariš Tito je bil zelo zadovoljen z delom mladine v Savi in z našo politično zrelostjo. Dejal je, da želi in pričakuje,

da bi bili tudi v prihodnje tako delavni, da bi bili napredni in zavedni.

Nato si je tovariš Tito ogledal tovarno, ustavljal se je ob delavcih in strojih. Nekaj časa sem bila tudi jaz zraven, toda okrog njega je bilo toliko ljudi, da sem ostala zadaj.«

Tovarišica Francka, se morda spominjaš, da se je tedaj, ob predsednikovem obisku v Savi zgodilo kaj posebej zanimivega?

»Morda je zanimivo to, da se je v Kranju zelo hitro raz-

vedelo za Titov obisk. To je bilo gotovo nekaj posebnega, saj je bila Sava med prvimi tovarnami, ki jih je obiskal. Zato se je pred tovarno zbrala velika množica ljudi, ki so ga pozdravljali.«

Predsednik Tito je bil potem v Savi še dvakrat. Si imela še kdaj priložnost biti v njegovi neposredni bližini?

»Ne, potem se sprejema nisem nikoli več udeležila, vendar pa mi je prvi ostal v nezbrisnem spominu.«

Jože Štular

Sindikalni seminar

26. in 27. marca je bil v okrevališču Svoboda na Bledu seminar za člane predsedstva sindikalne konference, vabljeni pa so bili tudi nekateri mladinski aktivisti in člani samoupravnih organov.

Ker so sindikalisti obravnavali več pomembnih vprašanj, je bilo vabljenih več kot 70 sodelavcev, udeležilo pa se jih je le okrog 40. To kaže na neodgovornost nekaterih družbenopolitičnih delavcev.

Udeleženci so obravnavali določila Zakona o združenem delu, in sicer:

— oblike združevanja dela in sredstev,

— odnose pri pridobivanju in delitvi dohodka in osebnih dohodkov

V obeh dneh je bilo izraženih veliko mnenj in stališč, še posebno o samoupravnem sporazumu o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Zaradi pomanjkanja časa in različnih mnenj prisotni niso uskladjali svojih stališč o posameznih določilih tega sporazuma in se bo razprava nadaljevala v prihodnjih dneh. Zaradi pomanjkanja časa tudi niso obravnavali teme: gibljiv delovni čas, naloge sindikata pri uveljavljanju Zakona o združenem delu, zaključki letnih skupščin ter uresničevanje programa dela.

Na seminarju so sodelovali savski strokovni delavci Boris Pavšlar, Slavko Solar, Franci Balanč in Aleksander Stojanovič. Seminaristom so strokovno razlagali obravnavana področja in odgovarjali na vprašanja.

Uresničevanje programa dela za uveljavitev zakona o združenem delu

Že v januarju letos sta aktiv družbenopolitičnih organizacij in delavski svet Vulkan sprejela program dela za uveljavitev Zakona o združenem delu v skupnosti tozdv Vulkan. V skladu s tem programom je narejen prvi načrt najvažnejšega samoupravnega akta — samoupravnega sporazuma o združevanju dela v osnovnih organizacijah. Predlog so dobile strokovne službe za uskladiitev, po tem postopku pa ga bodo obravnavali organi samoupravljanja skupnosti tozdv. Od tod bo prišel končni predlog.

V prvem polletju nas čaka bogato delo pri izdelavi samoupravnih normativnih aktov, saj morajo biti

do konca junija pripravljene še naslednji predlogi:

— statuti tozdv in delovne skupnosti skupnih služb,

— samoupravni sporazum o enotnih merilih za razporejanje dohodka v tozdvih, ki bodo združeni v delovno organizacijo Vulkan,

— pravilnik o enotnih kriterijih in merilih za delitev čistega dohodka tozdv, združenih v delovno organizacijo,

— drugi samoupravni splošni akti za konkretizacijo določil samoupravnega sporazuma o združitvi.

Z vsem tem delom pričenjamo uresničevati program dela za uveljavitev Zakona o združenem delu v skupnosti tozdv Vulkan Niš.

Praktični pouk tečajnikov medobčinske politične šole v Vulkanu

Ob koncu februarja 1977 je direktor medobčinske politične šole organiziral praktični pouk v Vulkanu Niš.

Potem, ko so si tečajniki ogledali nove obrate Vulkanu v Mramoru, so se zbrali v naših družbenih prostorih. Na temo Zveza sindikatov kot najširša družbenopolitična organizacija so tečajniki postavljali vprašanja našim družbenopolitičnim in vodilnim delavcem. Na vprašanja so odgovarjali: Ljubiša Milenković, predsednik sindikalne organizacije, Milutin Urbančić, sekretar konference ZK, Dušan Bojičić, direktor splošno kadrovskega sektorja, Dušan Brkić, šef splošno pravnega oddelka in Jakov Veličković, vodja kadrovskega oddelka. Praktični pouk je potekal v obliki razgovora med tečajniki in našimi delavci tako, da so tečajniki dobili vtis in predstavo, kako se praktično uporablja teorija, ki so jo dobili v šoli. Vprašanja tečajnikov so bila v okviru zastavljenega načrta, težila pa so k temu, da dobe odgovore o delu sindikalne organizacije v Vulkanu.

Navajamo nekaj najbolj značilnih odgovorov.

Dušan Brkić je v svoji informaciji seznanil tečajnike z »osebno izkaznico« Vulkanu, to je z nastankom in razvojem.

Ljubiša Milenković je podal precej podrobnih podatkov o organiziranosti, vlogi in nalogah naše sindikalne organizacije. Na vsa vprašanja tečajnikov je dal konkretne odgovore. Med drugim je pojasnil tudi, kako smo reševali posamezne probleme in kako smo se borili za pravo vlogo sindikata v naši družbi.

Milutin Urbančić je poudaril, da je bilo sodelovanje sindikata in ZK zelo tesno in plodno. Enako velja za ZSM. Ko je tov. Bojičić odgovarjal na vprašanja, je dejal, da je sindikat vplival na vsebino samoupravnih aktov že pri njihovem nastajanju. Zdaj delamo program usklajevanja normativnih aktov z Zakonom o združenem delu. Sindikalna organizacija je imenovala delovno skupino, ki ima nalogo pomagati strokovni službi pri tem delu. Sindikat vodi pravilno politiko in pri tem zastopa koristi delavskega razreda.

Jakov Veličković je odgovoril na vprašanje, kako ravnajo z zdravstveno ogroženimi delavci. Dejal je, da sindikalna organizacija skrbi, da je omogočen takšnim delavcem rekreativni počitek ali zdravljenje, še posebej starejših delavcev in tistih, ki delajo v težkih delovnih pogojih.

Posebej zanimiv del praktičnega pouka je bilo predavanje profesorja Čirića, ki je zelo strokovno pojasnil tečajnikom vlogo, organiziranost in naloge sindikata v naši družbi. Sindikat je organizirana oblika političnega sistema in sociali-

stičnih odnosov. Sindikat je sestavni del SZDL, glavne naloge pa so: samoupravne, ekonomske, zaščitne in vzgoje. Profesor Čirić je stvarno odgovoril na nekatera vprašanja, dal je precej podatkov o vlogi, delu in nalogah sindikata v niški regiji. Ob koncu je tov. Čirić dejal: Z izobraževanjem kadrov želi sindikat prispevati, da bodo delavci v boljšem položaju, da bodo obvladali znanje s področja samoupravnega socialističnega upravljanja s sredstvi in rezultati svojega dela.

Direktor politične šole se je še zahvalil našim delavcem za pomoč pri izvedbi praktičnega pouka. Končal je z besedami, da so takšni razgovori zelo koristni za tečajnike pri pridobivanju praktičnega znanja kot dopolnilo teoriji.

Svečana proslava dneva žena v Vulkanu

Aktiv žena v Vulkanu je organiziral 8. marca svečano proslavo, ki je bila od 12. do 16. ure v novi restavraciji doma družbene prehrane.

Pozdravni nagovor je imela tovarišica Magdalena Kocić, predsednica aktiva žena. Po pozdravnih besedah je ženam — delavkam Vulkanu in gostom, spregovorila tudi o zgodovini organiziranja žena pri nas in v svetu ter o aktivnosti žena v Vulkanu in v Nišu.

Tovarišica Kocićeva je poudarila, da poteka letošnja proslava v znaku 40-letnice prihoda tov. Tita na čelo komunistne partije in ob njegovem 85. rojstnem dnevu. Dodala je še, da letos poteka 35 let od ustanovitve antifašistične fronte žena Jugoslavije, kar daje proslavi še poseben pomen.

Razen žena iz Vulkanu so se proslave udeležile tudi delavke osnovne šole 29. november iz Čokota, gostje iz drugih delovnih organizacij in vodilni delavci Vulkanu.

Posebna pozornost je bila namenjena bivšim delavkam — upoko-

Vulkan je obiskal glavni direktor Save tov. Filip Majcen

Glavni direktor delovne organizacije Sava Kranj tov. Filip Majcen je obiskal skupnost tozdv Vulkan dne 23. februarja 1977. leta in se udeležil sestanka, ki ga je organiziral tov. Obrad Lužanin. Sestanka se je udeležil tudi tov. Šime Herceg, predstavnik Save v Beogradu.

Na sestanku so razpravljali o vprašanih uveljavljanja Zakona o združenem delu v Savi in Vulkanu, o gospodarskem načrtu Vulkanu in o organizaciji sodelovanja skupne prodaje. Poleg tega so razpravljali o številnih vprašanih, pomembnih za naše skupno delo. Direktor splošno-kadrovskega sektorja je pojasnil Vulkanov program uveljavljanja Zakona o združenem delu in usklajevanje normativnih aktov z omenjenim zakonom. Tovariš Majcen se je strinjal s programom, poudaril pa je, da se bo potrebno v bodoče bolj prizadevati za izboljšanje organizacije skupne prodaje, posebej še preko Prodajne organizacije Sava in predstavništva Save v Beogradu. Pri tem je tov. Majcen povedal tudi, da se pripravlja ustanovitev prodaje kot delovne organizacije. Dogovorjeno je, da bo v marcu skupni sestanek predstavnikov vseh prodajnih služb. Na tem sestanku bi razrešili najvažnejša vprašanja organizacije in skupnega sodelovanja pri prodaji naših izdelkov. Priporočili so, naj bo predstavništvo Save v Beogradu mesto skupnih sestankov in dogovorov tudi za vsa druga vprašanja o sodelovanju med Vulkanom in Savo.

Glavni direktor Save tov. Majcen je obljubil polno podporo vseh sektorjev Save pri razreševanju vprašanj gospodarjenja in poslovanja ter poslovne politike. Hkrati pa je tov. Majcen zahteval več ažurnosti pri dogovarjanju in v medsebojnih stikih med službami Vulkanu in strokovni sektorji Save.

jenkam, ki so bile tudi povabljeni in ki so v prijetnem razgovoru obujale spomine na delo v Vulkanu.

Skupino delavk je sprejel in pozdravil tudi direktor skupnosti tozdv tov. Obrad Lužanin.

Ponovno o ukrepih za zmanjšanje bolezenskih dopustov

Sektor za splošne zadeve in kadre skupnosti tozdv Vulkan je izdelal še en predlog ukrepov za boj proti neupravičenemu bolehanju delavcev, ki ga bomo objavili. Eden izmed ukrepov je namreč tudi ta, da se morajo vsi ukrepi objavljati v časopisu.

Ukrepi so naslednji:

1. Zdravniki zdravstvene ambulante postaje morajo enkrat tedensko obiskovati delavce na delovnih mestih in jim ob tej priložnosti dati zdravniške nasvete.

2. Delovni čas zdravstvene ambulante postaje mora biti določen v dveh izmenah tako, da bo prva izmena od 6.30 do 12. ure in druga od 12. do 20. ure. S tem v zvezi se bodo delavci iz prve izmene morali javljati na zdravniške preglede izključno v popoldanskih urah in delavci iz druge izmene v dopoldanskih urah. Izjema so nujni primeri, o čemer pa odloča zdravnik sam.

3. Potrebno je poklicati na pogovor v ustrezno strokovno službo vse delavce, ki pogosto boleha, ter poskušati ugotoviti pravi vzrok njihove odsotnosti z dela. V zvezi s tem morajo strokovne službe izvesti anketo za preučevanje vzrokov izostajanja teh delavcev z dela.

4. Patronažna komisija mora usmeriti svoje delo na to, da pogosto obiskuje delavce, ki so na bolniškem dopustu, ter da daje poročila odgovornim vodilnim delavcem in samoupravnim organom podjetja. Za svoje delo mora patronažna služba imeti mesečni plan obiskov.

Za vse udeležence proslave je bil po zakuski organiziran prijeten izlet v Sokobanjo.

Skratka, naše sodelavke in gostje so se poveselili in v prijetnih razgovorih proslavili letošnji 8. marec — praznik delovnih žena.

5. Sestava patronažne komisije naj bo takšna, da člani lahko v vsakem času zapustijo delovno mesto in obiščejo bolne delavce.

6. Delavce je potrebno pošiljati na Zdravniško komisijo tudi pred iztekom 30 dni bolezenskega dopusta v primerih, ko obstaja upravičen sum za nepravilno koriščenje bolezenskega dopusta.

Iz sektorja za splošne zadeve in kadre

Pomoč v stiski

Ni dolgo od tega, ko je članu našega kolektiva Francu Franceku pogorelo vse imetje. Na pomoč je prišlo delovna organizacija, kjer je zaposlena njegova žena, in družini priskrbela prikolico začasno bivanje, dokler ne dobijo stanovanja od solidarnostnega sklada. Nastal pa je problem, kam postaviti prikolico. Za pomoč smo prosili delavca Miroslava Kocjančiča, ki je takoj privolil, da prikolico lahko postavimo na njegovo dvorišče.

Pred kratkim je pogorelo barakarsko naselje na Tovarniški 14 a v Mostah. Večje število družin je ostalo brez bivališča, med njimi tudi samski delavec Božidar Rucić, ki je zaposlen v tozdu Izdelki iz plastičnih mas. Občina Ljubljana Moste Polje je priskrbela družinam začasno bivališče. Postavili so jim prikolice v Kašlju ter jih namestili vanje, za samske delavce pa so morale začasno prebivališče priskrbeti delovne organizacije same.

In kako se je kadrovska splošna služba v skupnosti tozdv Totra lotila tega problema?

Doma za samske delavce skupnost tozdv Totra nima. Tako so najprej poskušali preko internega obvestila poiskati sobo. Po brezuspešnem iskanju so se dogovorili, da bodo kupili prikolico. Rečeno, storjeno. Prikolica stoji med ostalimi prikolicami v Kašlju. Njihovi prebivalci pa sedaj čakajo na dokončno rešitev stanovanjskega vprašanja. Občina Ljubljana Moste Polje ima v načrtu do konca leta 1977 zgraditi montažne stanovanjske zgradbe za te prebivalce.

Vse delovne organizacije v katerih so zaposleni delavci, ki bodo dobili stanovanje v teh montažnih zgradbah, bodo sofinansirale njihovo izgradnjo.

Irena Jeza

NOVICA

V okviru kemičnega kombinata firme Bayer Italia Filago je začela pri Bergmanu s poskusnim obratovanjem nova tovarna za proizvodnjo lateksa z zmogljivostjo 10.000 metrskih ton letno.

(EKOS — Guma i kaučuk, 2. 2. 1977)

Gospodarsko in ekonomsko stanje delovne organizacije

(Nadaljevanje s 1. strani)

va zmanjšanja zalog, je bilo porabljeno za pokrivanje naraščajočih odmikov od stalnih cen surovin.

Reproduktivna sposobnost delovne organizacije je ogrožena. Koeficient razdeljenosti ustvarjenega dohodka, povečanega za nadpredpisano amortizacijo, je 1,24 in pove, da smo na 1,00 din ustvarjenega dohodka razdelili 1,24 din za pogodbene ter zakonske obveznosti in osebne dohodke oz. smo imeli 0,24 din izgube.

Da bi izboljšali stanje, so bili realizirani številni ukrepi, kot so:

- izboljšanje obsega proizvodnje oziroma produktivnosti,
- povečanje se je obseg prodaje in kvalitete v vseh tozidih,
- znižanje splošnih stroškov.

Čeprav so rezultati že na začetku leta kazali na kritično situacijo in nujnost popravka prodajnih cen vsaj na prvotni nivo, pa so bile te za večino izdelkov odobrene šele ob koncu leta oziroma s 1. 1. 1977. Nivo odobrenih cen bo le delno nadomestil naraščajoče stroške porabljenega materiala.

Sicer pa delovna organizacija že od leta 1972 zaradi neugodnih pogojev poslovanja in neustreznih sistemskih rešitev ugotavlja padanje akumulativnosti. To se dogaja ob istočasnem porastu proizvodnje, realizacije, izvoza, ob aktiviranju novih investicij v velikem obsegu, uvajanju moderne tehnologije in povečanju produktivnosti dela.

Sava je danes največji proizvajalec gumenih izdelkov v Jugoslaviji, saj njena proizvodnja predstavlja 32% celotne proizvodnje v panogi oziroma v proizvodnji pnevmatike 34,2% in v proizvodnji tehničnih izdelkov 29,1%.

Delovna organizacija si pri realizaciji svojih razvojnih programov in tekoče poslovne politike prizadeva, da bi poslovala v skladu z družbenoekonomskim razvojem, predvsem da glede na devizne učinke kot pasivna veja gospodarstva ta primanjkljaj zmanjšuje. S tem namenom smo se pri zagotavljanju surovinske osnove v veliki meri preusmerili na domače in na vzhodnoevropske dobavitelje.

Taki preusmeritvi pa pogostokrat sledijo visoke cene surovin domačih dobaviteljev in slabša kvaliteta, kar vse se odraža na poslovnih stroških.

V zadnjih letih skokovito povečujemo izvoz in to predvsem na konvertibilno področje, kjer pa so cene zaradi zaščitnih carin nižje kot na domačem trgu. Neto izvozne razlike, primerjane na domače neto prodajne cene v letu 1976, so znašale skupno 60 milijonov dinarjev, kar pomeni, da glede na dinamiko domačih prodajnih cen in kritičnih rezultatov, obsega izvoza ni mogoče v relativnem smislu pričakovati iznad dosedanjega nivoja, čeprav je na zunanjih trgih veliko povpraševanje po naših izdelkih. Ob tem pa ostaja odprto vprašanje uvoznih pravic, ki so pogojene z visokim povečanjem izvoza.

Opozoriti je potrebno tudi na pe-reč problem reproduktivne sposobnosti, ki se na osnovi upadanja akumulativnosti iz leta v leto slabša.

Tozd Tovarna avtopnevmatike bo sposobna realizirati projekte, ki jih že izvaja, ne bo pa mogla pričeti z realizacijo novih projektov po srednjeročnem programu, saj ji ostane nek sredstev komaj zadošča za plačilo kreditov in drugih dolgoročnih obveznosti ter za nujna tekoča dela oziroma minimalne investicije.

Ostali tozdi lahko investirajo le v okviru sredstev minimalne amortizacije oziroma tozd Tovarna tehničnih izdelkov, kjer je zaradi zastarele tehnologije in zastarelosti strojev nujno potrebna modernizacija, ne bo zmožen dokončati niti tistih projektov, ki jih že realizirajo.

Zavedamo se, da so ocene samo delna rešitev, dolgoročno pa je potrebno povečati obseg proizvodnje,

obdržati delež na tržišču, kar pomeni obdržati tempo investicijske izgradnje. To pa v končni fazi pomeni, da je nujno potrebno sanirati primanjkljaj na trajnih obratnih sredstvih in ustvariti bazo za nor-

Prizadevni delavci na zakuski

Poročilo o predavanju »Mladi o preobrazbi družbeno-ekonomskih odnosov z ozirom na zakon o združenem delu«

Konec februarja je v sejni sobi nove upravne stavbe osnovna organizacija ZSM Marketing in Nabavni sektor organizirala predavanje na temo »Mladi o preobrazbi družbenoekonomskih odnosov z ozirom na Zakon o združenem delu«. Predaval je tov. Ciril Sitar, predsednik kluba mladih delavcev pri republiškem komiteju ZSMS.

Kljub izredno zanimivi temi in s tehnične plati zelo dobri organizaciji je bila udeležba zelo slaba. Preseneča pa tudi, da iz osnovne organizacije ZSM Marketing sektor in Nabavni sektor, ki je organizirala predavanje, ni bilo več kot nekaj članov. Prav tako so se predavanja zelo slabo udeležili člani sveta konference in mladi člani ZK, čeprav je bila informacija objavljena v Informatorju, v časopisu »GLAS«, bila pa so tudi pismena vabila in še vsi udeleženci seminarja ZSM Sava so bili na seminarju en dan prej opozorjeni na predavanje.

Po uvodnih besedah je predsednik osnovne organizacije Marketing sektor in Nabavni sektor predal besedo tov. Cirilu Sitarju. Ta je spregovoril o posebnih interesih mladih delavcev pri vključevanju v celotni samoupravni sistem. Poudaril je, da je treba gojiti čut za odgovornost za spreminjanje družbe, kar je naloga organiziranega dela delavskega razreda, nujnost pa je vsestranska aktivnost vseh, ki so v združenem delu. ZSM mora biti tista organizacija, ki na področju družbenoekonomskih odnosov uresničuje najpomembnejše interese mladih ljudi. Pri tem stoji na stališču, da je v procesu spreminjanja teh odnosov pomemben dejavnik ter da se problemi rešujejo v okviru sindikata in ZK. Še vedno pa ne moremo biti zadovoljni z deležem ZSM pri krepitvi celotnega gospodarstva. Opozoril je, da je nujno sproti analizirati in ocenjevati posameznike, kvaliteto dela itd.

Do 10. kongresa ZSMJ je treba reševati probleme glede formalne organiziranosti v zvezi z Zakonom o združenem delu in dejanskem uveljavljanju določil tega zakona. Di-

menzije uresničevanja Zakona o združenem delu niso samo v tem, da bo tozd organiziran, ampak da bo od aktivnosti odvisna celotna družbena nadgradnja. Ne smemo pozabiti, da je ZSM premalo spregovorila v razpravi pred sprejetjem Zakona o združenem delu, prav tako pa tudi premalo koristi strokovne ustanove.

malno reprodukcijo in investicijsko sposobnost.

Delovna organizacija ima za tekoče srednjeročno obdobje cilj predvsem zadržati svoj položaj na trgu, izboljšati oziroma preokreniti devizno bilanco in razvoj domače surovinske osnove. Vsi projekti temeljijo na moderni tehnologiji, ki naj bi v celoti bila plod domačih razvojnih ustanov. Osnovni poudarek je modernizacija opreme, avtomatizacija poslovanja, povečanje produktivnosti in intenzifikacija zaposlovanja.

Te cilje pa bo možno doseči samo z ugodnejšimi, tudi zunanjimi pogoji poslovanja, ki pa morajo biti prav tako zastavljeni pravočasno in na daljše obdobje. Poleg urejenih prodajnih cen je predvsem potrebno upoštevati specifičnost panoge glede potreb po uvozu surovin in opreme zlasti glede na mesto in vlogo te panoge tako v avtomobilski in predelovalni industriji kot tudi pri zmanjševanju potreb pri uvozu gotovih izdelkov.

Delo kluba samoupravljalcev

V lanskem letu ustanovljeni klub je do sedaj organiziral več seminarjev in razgovorov o uveljavljanju samoupravnega odločanja v praksi. Osnovna usmeritev kluba je bila, in bo tudi v bodoče, izmenjava mnenj in izkušenj o posameznih važnejših vprašanjih.

Organizirana sta bila dva razgovora za okroglo mizo na temo »Kam gre proizvajalčev dinar«, ki sta po oceni izvršnega odbora kluba dosegli svoj namen.

Za člane organov samoupravne delavske kontrole je bilo organiziranih več dnevničnih seminarjev, na katerih so prisotni obravnavali vprašanja, kako oceniti predloge inventurnih komisij ter ključne račune; na teh seminarjih so predavali strokovni delavci Službe družbenega knjigovodstva. Samo za Savo je bil organiziran enodnevni seminar, ki se ga je udeležilo okrog 60 članov samoupravne delavske kontrole iz Save.

Izobraževalni center je pripravil tri enodnevne seminarje za člane delavskih svetov,

Ob koncu predavanja je spregovoril še o uveljavljanju delegatske sistema, oceni stanja v vseh sredinah, o ustvarjanju in delitvi dohodka, potekanju procesov v uvajanju dohodkovnih odnosov ter o uresničevanju samopuravnih pravic delavcev v združenem delu.

Po končanem predavanju je bil živahen razgovor.

iz drugih organizacij združena dela. Taka oblika usposabljanja in izmenjava se je pokazala za zelo uspešno in jo bodo tudi v bodoče uporabljali.

Klub ima nekatere težave, ker nima lastnih prostorov in ker nekatere članice kluba ne plačujejo članarine iz sredstev za izobraževanje. Predvideni program usposabljanja bodo morali, če finančnih sredstev ne bodo imeli, skržiti. Organizirali bodo razgovor predstavnikov vseh klubov v Sloveniji, na katerem se bodo dogovorili o ustanovitvi skupnosti klubov in o reševanju težav, ki se pojavljajo pri delu le-teh.

V začetnem obdobju je imel klub težave z izbiro članov, ki naj bi se udeleževali posameznih izobraževalnih akcij. Klub bo to težavo rešil tako, da bo osnovnim organizacijam sindikata dostavil podroben program dela za več mesecev naprej, osnovne organizacije pa bodo potem poslale ustrezne člane. Seminarji in razgovori so večinoma enodnevni in v Kranju, tako da ni velikih stroškov in se jih lahko udeleži čimveč samoupravljalcev.

DRUŽBENO IZOBRAŽEVANJE

Franc Šetinc

SOCIALISTIČNE SILE, RELIGIJA IN KLERIKALIZEM

Spremembe na Slovenskem

Tudi v Sloveniji je zadnja leta prišlo do bistvenih sprememb v rimskokatoliški cerkvi. Znotraj nje se pojavljajo različne skupine. Nekatere si prav tako kot drugje v svetu prizadevajo ohraniti status quo in nasprotujejo spremembam, druge pa se zavzemajo zanje, za to, da se cerkev prilagodi nastalim spremembam, da znova razmisli o svoji veri, da jo poglobi. Do teh sprememb je prišlo predvsem zaradi družbenega razvoja, zaradi naše načelne politike, zaradi neslutene zmage socializma. Cerkev je morala v uvodniku, objavljenem ob 30-letnici osvoboditve v verskem listu Družina, sama priznati, da je Slovenija dosegla v 30 letih velik materialni in duhovni napredek in da se tudi cerkev skupaj z verniki iskreno veseli tega napredka. Se več, tudi cerkev je v tem času nekaj pridobila.

Od kod naenkrat priznanje naši stvarnosti in našemu razvoju? Predvsem so morali ugotoviti, da se je tudi pri nas večina ljudi vključila v našo socialistično ureditev, v samoupravljanje. In da jih nekdanji protikomunistični napadi, nekdanja protikomunistična politika, niso mogli odvrniti od tega. Nekoč so s prižnic obsojali vsakogar, ki je vzel samo v roke komunistični časopis, komunistični časopis pa je bil po njihovem domala vsak napredni časopis. Nekoč so s prižnice izobčili marsikoga samo zato, ker je zastopal napredna stališča. Sedaj pa v uvodniku govore o napredku. Predvsem so torej morali spoznati, da se je večina ljudi, tudi vernikov, odločila za spremembe, za socializem.

Rimskokatoliška cerkev na Slovenskem je bila dolgo časa in je delno še danes na robu dogajanja v vesoljni cerkvi. Ta proces diferenciacije in napredek znotraj rimskokatoliške cerkve po drugem vatikanskem zboru se je drugod odvijal hitreje kot pri nas na Slovenskem. In sploh je značilno za zgodovino rimskokatoliške cerkve na Slovenskem, da je bila zmeraj na robu dogajanja. Tako je začela prihajati kritika od zunaj. Kritika je usmerjena zlasti v slovensko cerkev: da se je premalo naučila od socializma, da bi morala izkoristiti socializem kot izziv za lastni napredek.

Vse to je torej posledica sprememb, ki so nastale v naši družbi. To so rezultati naše načelne politi-

ke. Naša partija je vedno znala razločevati med vero in klerikalizmom. Nikdar ni napadala vere, religije, nikdar ni sodila, da je vera lahko ovira za vključevanje ljudi v graditev socializma. Vedno pa je bila proti klerikalizmu kot zlorabi vere v politične namene, vedno je poudarjala, da naš sovražnik komunistov, to je predvsem sovražnik vernikov, kajti zloraba vere je predvsem naperjena proti verniku, hoče torej prizadeti vernika in manipulirati z njim. Ko se je začela revolucija, ko se je začela vstaja, so klerofašisti v Sloveniji poskušali izolirati, osamiti komuniste od vernikov. To so počeli že pred vojno in na začetku druge svetovne vojne se je ta dejavnost samo še stopnjevala. Prav zaradi načelne politike komunistične partije poizkus izolacije komunistov ni uspel; nasprotno, komunisti so izolirali klerofašiste od vernikov in večina vernikov se je odločila za revolucijo, za socialno in nacionalno osvoboditev slovenskega naroda, in ni hotela slediti belogardistom, domobrancem in njim podobnim. Žal pa je bil precejšen del cerkvene hierarhije in tudi duhovščine na strani izdaje, čeprav so bili nekateri duhovniki tudi v partizanih in so pisali pisma škofu Rožmanu, ga opozarjali, kako pogubno je lahko njegovo ravnanje, njegovo obnašanje, naj prepreči državljansko vojno in podobno. Bilo je nešteto pozivov, naj cerkev že enkrat spozna, kako pogubno za slovenski narod je sodelovanje z okupatorjem, s fašisti. Toda ne, cerkev ni hotela stopiti vsaj ob stran in s tem preprečiti pojavu bele garde, domobranstva itd., kar je bila seveda posebna drama. Odgovornost zanj nosijo duhovni voditelji belogardizma in domobranstva, ne samo Rupnik, ampak tudi škof Rožman in drugi.

V 30 letih graditve socializma smo dosegli takšne rezultate, da jih mora videti vsakdo. In to je tisto poglavito, kar je vplivalo na diferenciacijo znotraj rimskokatoliške cerkve in povzročilo, da so se začele deliti nile na tiste, ki so še na starih pozicijah (če ne javno, pa prikrito), in na tiste, ki priznavajo napredek. S to diferenciacijo bi lahko opredelili štiri skupine.

V PRVI SKUPINI so belogardistični duhovniki, ki so v glavnem v tujini. Delujejo med našo politično emigracijo, predvsem starejšo, ker se mlajši ne odločajo za takšno

izdajalsko pot. Poskušajo vplivati na naše delavce, čeprav jim to ne uspeva tako, kot si želijo. To pa je vendarle maloštevilna skupina. Imajo na primer svojo revijo »Naša luč«, ki izhaja v Celovcu in ki poskuša zainteresirati zlasti naše delavce, je pa strupena in sovražna do socializma. »Katoliški glas« izhaja v stari Gorici in so zanj celo duhovniki dejali, da bi se moral namesto »Katoliški glas« preimenoovati v »glas sovraštva« ...

DRUGA SKUPINA je najmočnejša. Poskuša biti lojalna do naše stvarnosti in je z uvodnikom, objavljenim v Družini, tudi priznala napredek, čeprav še ni v celoti zadovoljna z našo stvarnostjo. V tej skupini še ni prišlo do globljih sprememb. Predvsem pa velja to za skupino, ki pravzaprav vodi, da se še ni ogradila od izdajalske vloge cerkve v preteklosti. To bi morali storiti na ustrezn način; obsoditi bi morali izdajalsko vlogo dela cerkve, dela duhovščine med drugo svetovno vojno. To so hipoteke, ki jih bremenijo in bi jih morali odvreči. Tega ne terjajo samo komunisti, to terjajo predvsem verniki.

TRETJA SKUPINA je pokonciljska. Ta vendarle želi ohranjati sedanje strukture, želi organizirano nastopati v naši družbi, organizirano kot cerkev, s kritiki našega sistema itd. To je v bistvu neoklerikalizem. Verniki ne morejo dovoliti, da bi bila cerkev nekakšen posrednik in da bi bilo njihovo sodelovanje v samoupravnih strukturah odvisno od dobre volje in stališč te ali one skupine v rimskokatoliški cerkvi.

ČETRTA SKUPINA je prav tako pokonciljska; priznava našo stvarnost in meni, da se mora cerkev nekaj naučiti od te stvarnosti, da je ta izziv cerkvi. Zlasti v reviji Znamenja je bilo objavljenih več njenih stališč, katerih vsebina bi bila na kratko naslednja:

— treba je sprejeti nove družbene razmere kot nujno znamenje časa, kot izziv cerkvi. Cerkev mora ponovno razmisliti o svoji veri, o njenih možnostih in perspektivah v spremenjenem svetu;

— marksizem je bil in je ena glavnih sil pri preoblikovanju sodobnega sveta;

— marksizem je napreden, toda ne razreši vseh protislovij. Edino religija, seveda pravilno razumljena, kot pravijo, zagotavlja človekovo svobodo in subjektivnost. Krščanstvo naj bo navzoče v procesu človekovega osvobajanja;

— cerkev mora zavreči preživle oblike. Takšnega poslanstva ne more opraviti sedanja cerkev, temveč nova oziroma prenovljena cerkev.

To so kratko stališča te pokonciljske skupine, ki tudi meni, da cerkev ne more biti nikakršen posrednik med družbo in državljanom — vernikom, temveč da se mora vernik sam vključevati v samoupravno življenje po svoji vesti in po svojem prepričanju in da mu cerkev pri tem ne sme postavljati nobenih ovir. Ta skupina torej priznava veliko vrednost marksizma, zlasti na ekonomskem področju, na področju tehnologije in spreminjanja sveta, hkrati pa trdi, da marksizem ni dovolj močan na področju humanizma, morale itd. in da bi v tem smislu moral najti mesto v nekakšnih religioznih okvirih, da bi v tem smislu moral najti mesto v nekakšnih religioznih okvirih, da bi se moral torej obogatiti z religijo, ampak le z novo, prenovljeno, obogateno religijo.

Zanimivo je, da ta skupina ugotavlja, kako se cerkve vedno bolj praznijo, kot je pisalo v Družini 28. septembra 1975, da je bogoslužje vedno manj prepričljivo, da vera usiha, da je oznanjevanje premalo resno. Ugotavlja tudi, da cerkev vali krivdo na vernike, na ljudi, ki se jim izmikajo, na škofijo, na mlajše in starejše. V resnici pa so sami tisti, ki se otepajo boljše poti in primernejših pripomočkov. Izmikajo se odprtju človeškim odnosom, učinkujejo uradniško, brez srca in brez ognja, pozabljajo na žive vrednote znotraj sedanjega življenja, vztrajajo pri tistem, kar današnjega človeka bolj uspava kot privlači. Če je cerkev zašla v krizo, bi se morali vsi skupaj zganiti in močneje poprijeti za plug. Tako pišejo v Družini.

Značilnost zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih

I. Pomoč družbe pri odločanju sklenitve zakonske zveze

V pravu zakonske zveze je nova določba, ki zahteva od družbene skupnosti, da z izobraževanjem, zdravstveno vzgojo, s pomočjo strokovnih služb in zakonskih svetovalnic omogoči bodočim zakoncem, da se pripravijo za skupno življenje, pomaga pri izvrševanju njihovih medsebojnih dolžnosti, dolžnosti do otrok ter zavezuje, da bodoči zakonci pred sklenitvijo zakonske zveze (pred poroko) obišejo zakonsko svetovalnico.

Zakonske svetovalnice morajo ustanoviti občinske skupnosti socialnega skrbstva do 1. januarja 1980. Svetovalnice bodo morale biti primerno organizirane, imeti bodo morale strokovnjake, ki bodo sposobni zagotoviti ustrezno stopnjo in kvaliteto informiranja na področju psihologije, socialne politike in prava.

II. Razveza po novem zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih

Razveza je z novim zakonom o zakonski zvezi temeljito preoblikovana. Zakon pozna samo en razvezni razlog: nevzdržnost zakonske zveze. Če je zakonska zveza iz kateregakoli vzroka nevzdržna, sme eden ali drugi zakonec zahtevati razvezo. S to določbo daje zakon možnost družbi, da nadzoruje razveze, kajti sodišče mora raziskati celotno stanje v zakonu, da bi lahko ugotovilo, ali se zakon razveže. Na ta način se omejuje možnost razveze, ker se zakonska zveza razveže samo tedaj, če sodišče ugotovi, da je nevzdržna, medtem, ko je do sedaj zadostoval na primer določen razlog: nezvestoba, zlobna zapustitev itd in ni bilo potrebno ugotavljati, ali je to dejansko pripeljalo do omajanosti zakonskega razmerja.

(Nadaljevanje na 12. strani)

6 let savske radialke

9. februarja 1971 je razvojna skupina na osnovi lastne konstrukcije in izvirne tehnologije izdelala prvi savski ter hkrati prvi jugoslovanski radialni avtomobilski plašč 155 SR 13 D 701. Dnevna proizvodnja diagonalnih plaščev v Savi se je takrat gibala približno okrog 3000 kosov.

10. februarja 1977 je prvič uspelo v enem dnevu izdelati več radialnih kot diagonalnih plaščev. Tega dne je bil rekordni dnevni dosežek 7537 kosov, kar je 2,5-krat več kot pred šestimi leti.

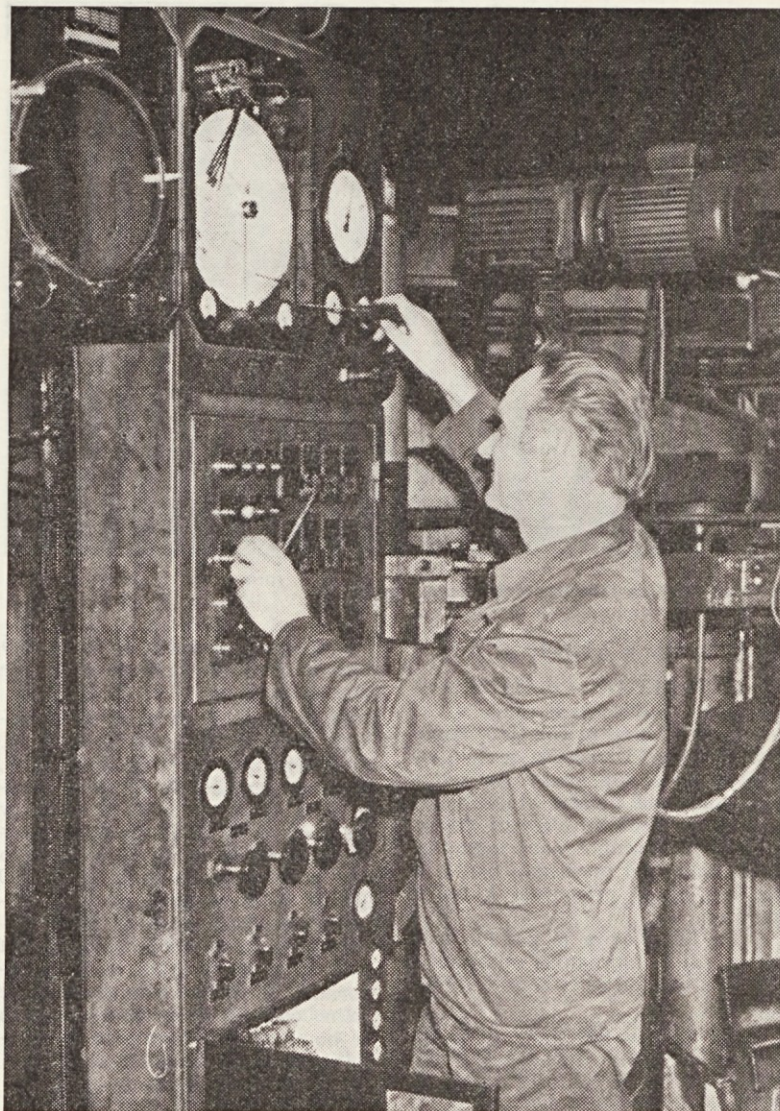
Minilo je torej šest let od prvega odločnega koraka Save na področju sodobne avtomobilске pnevmatike. Sorazmerno kratko obdobje, vendar je danes savska radialka že pojem kvalitete na domačih in tujih cestah. Prve izvedbe poizkusnih plaščev so zamenjale nove generacije plaščev različnih izvedb in dezenov.

Poznano je, da so se priprave za rojstvo prvega radialnega plašča pričele že mnogo prej. Prve zamisli so stare že več kot 10 let. Z organiziranim razvojem radialnih plaščev pa smo v Savi pričeli leta 1968, kakor smo eno leto kasneje pri francoski firmi Zelant Gazuit nabavili prve konfekcijske stroje. Stroj je bilo potrebno prilagoditi našim pogojem in jih znatno dopolniti. Veliko je bilo razmišljanj in številnih poizkusov, dokler niso bile končno izdelane prve poizkusne količine radialnih avtomobilskih plaščev. Ob nadaljnjem razvoju in razširitvi proizvodnje teh izdelkov so se izpopolnjevali strokovnjaki in kadri v proizvodnji. Prav to je vplivalo na hiter nadaljnji napredek na področju tovrstne pnevmatike.

V Savi smo se hkrati ves čas zavedali, da je nadaljnja perspektiva v razvoju radialne pnevmatike v uporabi jeklenega korda. Zato smo se začeli povezovati v mednarodnem svetu ter končno našli najugodnejšega partnerja. Na ta način je sredi leta 1972 prišlo do podpisa pogodbe o skupnem vlaganju med Savo, Semperitom in IFC. Že prejšnje tehnično sodelovanje s Semperitom na področju diagonalne pnevmatike, ki se je začelo v letu 1967, in pa uspešne izvirne rešitve na področju razvoja radialnih plaščev je pri inozemskem partnerju vzbudilo zaupanje.

Izgradnja nove sodobne tovarne avtomobilskih plaščev, nakup nove opreme in tehnično sodelovanje s strokovnjaki Semperita je odprlo nove možnosti hitrega prodora savskih pnevmatik na tržišče. Kljub temu je treba poudariti, da brez lastnega razvoja radialne pnevmatike ter brez preizkušene savskega kadra na področju pnevmatike ne bi bilo možno tako hitro osvojiti izredno zahtevne proizvodnje in se tako uspešno uveljaviti na domačem trgu in tujih trgih. V javnosti so namreč poznani tudi številni primeri iz Jugoslavije, ko kljub naj-sodobnejšim strojem in tujim licencam mnoge nove tovarne niso uspeli.

Po šestih letih izredno trdega in in upornega dela 1000-članskega kolektiva TAP, ob tesnem sodelovanju številnih strokovnjakov skupnih strokovnih služb Save in Semperita ter ob podpori celotnega kolektiva Save se danes na cestah že vrti preko 2 milijona savskih radialnih

Popravilo in vzdrževanje preš

avtomobilskih plaščev. Savska avtomobilska pnevmatika ni osvojila samo Jugoslavije, pač pa je že prodrla v približno 30 dežel na štirih kontinentih.

Sedaj izdelujemo zelo pester izbor plaščev s tekstilnim in jeklenim pasom v štirih različnih dezenih za potniške avtomobile. Pravkar intenzivno razvijamo nov, sodobnejši dezen za plašče za večje potniške avtomobile. Pri radialnih plaščih za tovorna vozila, ki imajo celotno karkaso izdelano iz jeklenega korda, proizvajamo vse dimenzije plaščev v letnem in zimskem dezeniu.

Seveda se zavedamo, da na sedanji stopnji razvoja nikakor ne smemo obstati. Tako smo tik pred izdelavo prve poizkusne količine strmoramenskih plaščev, ki so se na zahodnem tržišču že precej uveljavili. Načrtujemo tudi mnoge novosti na področju pnevmatike za poltovorna vozila.

Ker je povpraševanje po naši kakovostni pnevmatiki vedno večje, smo se odločili za bistveno razširitev naših kapacitet, hkrati pa bomo z novimi investicijskimi vlaganji veliko prispevali k boljšemu izkoriščanju nekaterih ključnih proizvodnih linij in s tem k večji produktivnosti. Nekaj od tega bo realiziranega že v letošnjem letu, in zato pričakujemo v letošnjem zadnjem četrtletju povečanje proizvodnje od sedanjih 3300 plaščev dnevno na več kot 4500 radialnih plaščev za osebna vozila.

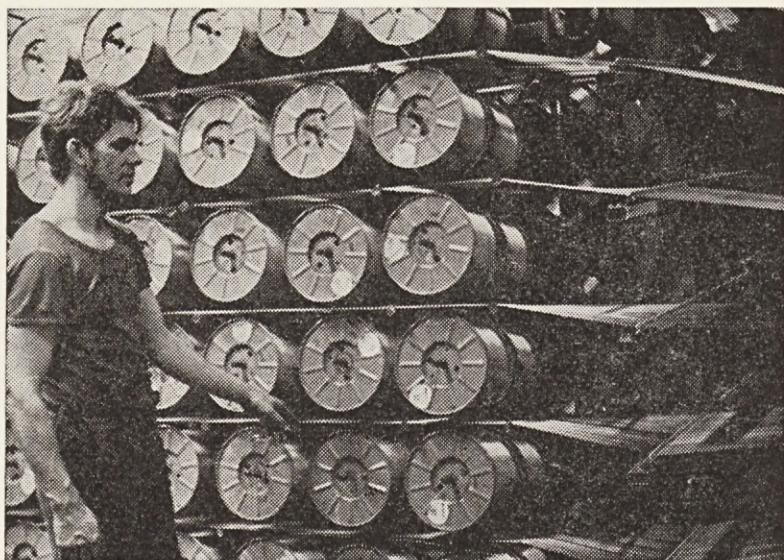
Ker so se medtem na trgu pojavili tudi radialni plašči iz Borova, Pirotu in Kruševca, lahko računamo na vedno večjo konkurenco in širšo izbiro teh izdelkov. Prepričani smo, da bo za nadaljnje poslovne uspehe odločilna kakovost in zanesljivost proizvodov ob istočasnem dvigovanju produktivnosti. Pridobljene prednosti pred drugimi tovarnami nikakor ne smemo izgubiti.

Količinska proizvodnja radialnih plaščev v kosih na dan v letih 1971 do 1977:

Leto	Plašči za potniška vozila	Plašči za tovorna vozila
1971	poizkus. količina	—
1972	86	—
1973	708	—
1974	1758	poizkus. količina
1975	2167	65
1976	2475	177
plan 1977	4035	375

Da bi sodelavce bolj celovito seznanili s proizvodnjo radialne pnevmatike, z uspehi na tem področju pa tudi težavami, ki spremljajo uvajanje nove, bolj zahtevne tehnologije, smo o tem vprašali nekatere delavce iz TAP.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Jeklene žice za izdelavo jeklenega korda

(Nadaljevanje s 7. strani)

ANTON LEBAR — vodja linije za gumiranje jeklenega korda

Gumirati smo pričeli 21. novembra 1974. leta. V začetku so bile velike težave zaradi neustrezne kvalitete gumirane plošče, ki pa se je postopoma izboljševala, pri čemer je bilo tudi vedno manj odpadka. Tudi sami smo predlagali nekaj izboljšav, ki so prispevale k boljši kvaliteti.

Nova tehnologija je izredno zahtevna, saj že najmanjša odstopanja ali nečistoča povzročijo separacije oz. odpadek.

S tehnološko disciplino smo dosegli lepe uspehe tako pri kvaliteti kot pri prihranku na materialu. K temu je pripomoglo tudi sodelovanje med nami in linijo za vlečenje gumenih plošč, ker vsaka odstopanja takoj odpravljamo. Kljub doseženim uspehom, povečanem obsegu proizvodnje, pa še nismo izkoristili vseh možnosti, ki jih imamo.

MARJAN ZORC — konfektor radialnih plaščev za tovorna vozila

Nova tehnologija je zahtevala veliko znanja tako od delavcev, ki delajo na strojih, kot tudi od strokovnih sodelavcev.

V začetnem obdobju je bilo zaradi neizkušenosti veliko napak, ki pa smo jih postopoma odpravljali tako, da so sedaj v mejah normativov.

Iz poizkusne proizvodnje smo prešli na redno normirano proizvodnjo, ki pa še ni dokončno urejena. Čeprav se je proizvodnja povečala, še nismo izkoristili vseh možnosti in bi lahko z nekaterimi izboljšavami dosegli večjo produktivnost.

Tudi prihranku na materialu bomo morali v prihodnje posvetiti še več pozornosti, saj sedaj nemalokrat ležijo kosji zmesi po proizvodnem prostoru.

SLOBODAN DINIČ — delovodja konfekcije radialnih plaščev

Na radialni konfekciji delajo večinoma mlajši sodelavci, od katerih pa jih veliko nima ustreznih poklicnih izobrazb. To pomanjkljivost rešujejo s prizadevnim ter odgovornim delom in ob pomoči izmenskih delovodij, ki sodelujejo pri odpravljanju organizacijskih, tehnoloških ter kadrovske težave.

Nekateri se vključujejo v izobraževanje ob delu, nekaj se jih je usposabljal v Semperitu, vendar

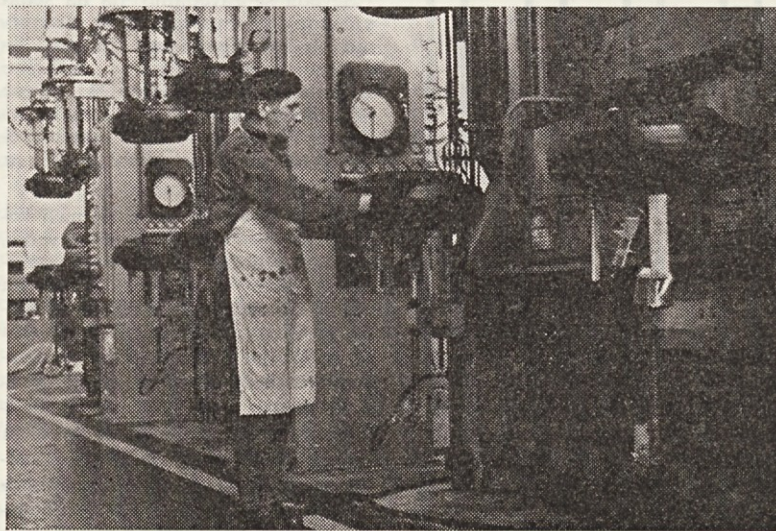
pa je to še vedno premalo pri tako hitrem povečanju proizvodnje radialnih plaščev.

Za radialno konfekcijo se kadrujejo delavci iz drugih oddelkov, predvsem iz diagonalne konfekcije, kjer so si pridobili že nekaj izkušenj in se potem lažje vključijo v proizvodnjo. Zaradi izredno intenzivnega razvoja nam manjka veliko kadrov, saj nam včasih manjka 20 ali več delavcev, pri čemer pa moramo plan dela izpolniti. Nova tehnologija zahteva večjo angažiranost vseh delavcev in tudi večjo odgovornost, odprto pa ostaja vprašanje višine osebnih dohodkov, o katerih se bomo morali dogovoriti z ostalimi sodelavci v tozdu Konfekcije.

FRANC MLAKAR — vulkanizer

V začetku smo radialne avtoplašče vulkanizirali na preši Gazuit. Majhne serije oz. poizkusna proizvodnja je povzročala vrsto težav, dokler nismo bolje spoznali nove tehnologije. Kasneje smo dobili več krupovih preš, na katerih je stekla redna proizvodnja, pri katerih pa tudi sedaj prihaja do občasnih okvar in zastojev, ker imajo preše nekatere pomanjkljivosti (so iz prve serije tovrstnih preš).

Na kvaliteto vulkanizacije med drugim vpliva tudi kakovost blederejev, zaradi katerih največkrat prihaja do separacij. Sicer pa je delo mehanizirano in je naloga vulkanizerja pravilna priprava surovcev za vulkanizacijo in pravočasno odpravljanje napak, ki se pojavljajo.

Vulkanizacija potniških radialnih plaščev

Pri delu nas ovira pomanjkanje skladiščnih prostorov za surovce, ki jih prevažamo sem ter tja, in pomanjkanje vozov za surovce, ki se na neprimernem mestu deformirajo, kar lahko pozneje povzroči okvaro avtoplašča.

Tudi urejenosti delovnega okolja bomo v prihodnje morali posvetiti več pozornosti, če hočemo doseči resnično dobro kvaliteto.

PETER SKRBIŠ — glavni vzdrževalec na konfekciji

Nove stroje za radialno konfekcijo smo z velikimi težavami usposobili za proizvodnjo, na kar je vplivalo pomanjkanje dokumentacije, nepravilno nastavljene posamezne funkcije in tudi neizkušenost. Vzdrževalci nismo imeli potrebnega znanja; medtem ko so se konfektorji usposabljali v Semperitu, smo se mi morali sami učiti na zapletenih avtomatskih strojih. Postopoma smo stroje spoznali in tako tudi dokaj uspešno odpravljali okvare. Z uvedbo redne proizvodnje je prihajalo do raznih strojelomov, rezervnih delov pa ni bilo, tako smo morali jemati dele iz strojev, ki še niso obratovali. Večkrat se dogaja, da sodelavec na stroju ne pove za manjše okvare in dela naprej, dokler ne doseže norme, kar lahko povzroči večjo škodo. V prihodnje bomo uvedli strojne karte za posamezne stroje in redno spremljali njihovo usposobljenost. Treba je vedeti, da pomeni pri radialni konfekciji odstop 1 ali 2 milimetra že napako, ki ima za posledico preklasifikacijo avtoplašča v nižjo kvaliteto.

Naše delo v precejšnji meri ovirajo neprimerni delovni prostori, saj sta v majhni delavnici dve vzdrževalni skupini. Poleg tega nam manjka vzdrževalcev, ko pa pridejo novi, se morajo leto ali dve uvajati, da lahko potem samostojno opravljajo delo.

FRANC SIRC — kontrolni tehnolog, predsednik sindikalne konference TAP

Pri hitrem razvoju TAP so imele pomembno vlogo tudi družbenopolitične organizacije. Predno so o razvojnih programih odločali samoupravni organi, je le-te obravnaval strokovni kolegij, politični aktiv in družbenopolitične organizacije.

Stališče družbenopolitičnih organizacij je bilo, da je taka razvojna usmeritev nujna in ekonomsko utemeljena oz. življenjskega pomena za

nadaljnji razvoj TAP in celotne Save.

Družbenopolitične organizacije so se dogovarjale za enoten nastop pri sprejemanju pomembnih odločitev na samoupravnih organih.

Veliko pozornosti je bilo posvečeno produktivnosti, kvaliteti oz. tehnološki disciplini in disciplini nasploh na vsakem delovnem mestu. Ta vprašanja so redno obravnavali samoupravni organi in v družbenopolitičnih organizacijah; sprejeti so bili sklepi in stališča. Rezultati strokovnega, proizvodnega in družbenopolitičnega dela so danes pred nami, to je dobra kvaliteta naših izdelkov in večkratno povečanje proizvodnje radialnih plaščev.

Peter Bogataj

Savčani izven Save

Po Delu povzemamo vest, da je bil dne 23. marca letos imenovan naš sodelavec tov. Jože Lakner v iniciativni odbor za ustanovitev samoupravne interesne skupnosti SRS za ekonomske odnose s tujino. Imenovanje sta potrdila oba zbora republiške skupščine. Tov. Jože Lakner je diplomiran ekonomist, v Savi zaposlen od leta 1961, od leta 1971 pa je direktor nabavnega sektorja.

Tovarišu Laknerju čestitamo k imenovanju in mu želimo uspešno delovanje.

Novica

V Industriji gumijevih izdelkov TIGAR v Pirotu bodo z obratovanjem nove linije za proizvodnjo težke pnevmatike povečali proizvodnjo za 47 odstotkov v primerjavi s preteklim letom; skupni dohodek naj bi letos znašal 1,6 milijarde dinarjev, kar je 60 odstotkov več kot lani. Do leta 1980 bodo proizvodnjo pnevmatike od sedanjih 30.000 ton povečali na 55.000 ton letno, skupni dohodek celotne industrije Tigar pa naj bi dosegel 2,7 milijarde dinarjev.

(Informacije GZS)

Drugi o nas

Richard Balzar, strokovni sodelavec Instituta za sodobna svetovna gibanja v New Yorku, je v drugi polovici lanskega leta med enomesečnim obiskom v Jugoslaviji, obiskal tudi Savo. Namen njegovega obiska je bil proučiti delavsko samoupravljanje v SFRJ in primerjati participacijo delavcev pri upravljanju v zahodnih, kapitalističnih sistemih s participacijo delavcev v socialističnih sistemih (kot zmotno imenuje delavsko samoupravljanje). Preden je obiskal Jugoslavijo, je obiskal tudi ZR Nemčijo, Švedsko in Irsko.

Med proučevanjem našega samoupravnega sistema so Richard Balzera zanimale oblike samoupravnega odločanja v organizacijah združenega dela in v ustanovah ter v širših družbenopolitičnih skupnostih. Da bi čimbolje spoznal samoupravni sistem, se je pogovarjal z delavci v proizvodnji, s člani ZK in sindikata, novinarji in teoretiki (imenuje jih akademiki).

Pričujoči sestavek, ki ga je napisal Richard Balzar je zanimiv zato, ker je to mnenje tujega strokovnjaka o našem sistemu, pomeni pa, da se tudi v drugih državah zanimajo za samoupravljanje.

Opozoriti je treba na to, da posamezne trditve, ugotovitve ali zaključki slone na izjavah posameznikov, kar vsekakor ne more biti podlaga za prikaz celotnega samoupravnega sistema. Prav tako so v gradivu trditve, s katerimi se ne moremo strinjati in ki so verjetno posledica slabega poznavanja našega razvoja in bista samoupravljanja.

Ker sodimo, da bo članek zanimiv tudi za marsikoga izmed vas, smo se odločili za objavo.

Uredništvo

Kitajci imajo parabolo (prispodoba), ki se imenuje: Nori stavec in gora. Stavec začne odstranjevati goro. Drugi vaščani so ga kmalu imeli za neumnega, govorec mu, da je gora zelo velika, on pa je zelo slab in bo brez dvoma umrl, predno bo izginila gora. On pa jim pravi, da bodo delo nadaljevali njegovi otroci in če bi oni umrli, predno bi bilo delo končano, bodo nalogo prevzeli njihovi otroci. »Gora,« pravi stavec, »ne more rasti in nekega dne bo poražena.« To parabolo sem pogosto uporabil pri posameznikih ali skupinah, ki sem jih intervjuval, ko sem bil v Jugoslaviji. Izgledalo je, da vsi razumejo bistvo. Nek tipičen odgovor je dal predsednik centralnega delavskega sveta tovarne Sava v Kranju, ki je dejal: »Tudi mi tukaj moramo premakniti goro in naše orodje je samoupravljanje. Toda,« je dodal, »mislimo, da ne bo trajalo tako dolgo.«

Jugoslovanski sistem delavskega samoupravljanja je star manj kot 30 let. Začel se je leta 1948, istočasno, kot je bila jugoslovanska komunistična partija (sedaj poimenovana za Zvezo komunistov Jugoslavije) obsojena od kominforma zaradi ekonomskih in političnih razlik z rusko komunistično partijo.

Neposredni rezultati nove politike so bili, da so bili v letu 1949 in 1950 organizirani delavski sveti v približno 10 % tovarn. Istočasno pa je seveda vlada nadaljevala s stalinistično politiko centralistične kontrole gospodarstva. Rezultati, po mnenju mnogih opazovalcev, so bili šibki delavski sveti. Ta kritika je bila razširjena in je vodila najprej v sprejem Temeljnega zakona o upravljanju podjetij po delovnih kolektivih in do ustave v letu 1953, ki je dala pravico do udeležbe pri neposrednem upravljanju podjetij in razdelitvi dohodka vsem delavcem. Oboje je imelo za cilj utrditi moč delavskih svetov znotraj tovarn.

Srjan Vrcan, profesor političnih znanosti na univerzi v Splitu, je povzel mnenja glede na zgornje reforme, ko je dejal: »Sprva je obstajalo precej naivno mnenje, češ da bo sprememba strukture spremenila vse. Dolgo časa je bilo samoupravljanje bolj ideja kot realnost. Čez čas smo spoznali, da ne

more biti samoupravljanje na najnižjem nivoju pri centralni (državni) intervenciji.« Čeprav je imela vlada program decentralizacije, je še vedno zadržala znatno kontrolo nad glavnimi gospodarskimi odločitvami in planskim mehanizmom. Država ni, kot je obljubila, začela odmirati. Na nivoju tovarn pa so bili direktorji, čeprav so jih imenovali delavski sveti, še vedno odgovorni državnim organom in uradnikom.

Ustava iz leta 1963 je skušala popraviti te probleme. Delavski sveti, neposredno voljeni, ne le da so imenovali vodstvo, temveč je bilo vodstvo odgovorno delavskemu svetu. Direktorji so bili odgovorni za dnevno delo podjetja, toda potrebovali so pristanek delavskega sveta za vse večje odločitve. Nova ustava je bila usmerjena v razširitev principov delavskega samoupravljanja v vso družbo. Ne le tovarne, temveč tudi šole, bolnice, trgovske, kulturne in družbene ustanove, ki so zaposlovale delovno silo, so morale voditi svoje posle v smislu samoupravljanja.

Zvezna vlada, ki je počasi sprejemala kritiko, da sta samoupravljanje in centralistična kontrola nezdržljiva, je začela gospodarski in politični proces decentralizacije. Z razvojem tržnega socializma (gospodarstva) je bilo manj gospodarskih odločitev na nivoju države in več na nivojih regij, občin in tovarn. Istočasno je država začela proces politične decentralizacije.

S sprejetjem ustave v letu 1974 se je Jugoslavija lotila, in kot se lahko izkaže, najdalekosežnejše stopnje v razvoju delavskega samoupravljanja. Čeprav ni mogoče izolirati spremembe v tovarnah od politične in gospodarske okolice, ki jih obkroža, je bilo moje osnovno zanimanje med mojim obiskom v Jugoslaviji — nova ustava in njen učinek na prakso znotraj tovarn.

Večina, kar je bilo napisano o delavskem samoupravljanju na Zahodu, je osredotočeno na obdobje po letu 1963 in obdobje pred letom 1974. Veliko prezgodaj je še, da bi govorili o rezultatih novih ustavnih reform. Če gledamo na prakso pred letom 1974, na nove strukturne spremembe, ki jih je uvedla ustava in na sedanjo prakso, potem

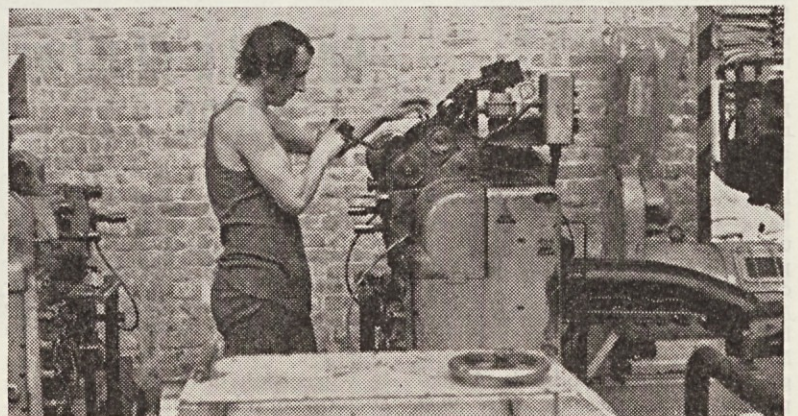
vsak, najmanj kar lahko, bolj ceni, kar poskušajo doseči.

Med mojim obiskom v Jugoslaviji sem opazil razliko med akademskimi ljudmi in tistimi, ki se jih neposredno tiče vsakodnevno odločanje v podjetjih, v pogledu problema delavskega samoupravljanja pred letom 1974.

V splošnem so se akademiki, s katerimi sem se srečal, osredotočili na probleme, povezane s formiranjem elite direktorjev in vodilnega osebja. Izgleda, da obstoja precejšnje soglasje, da reforme v 60. letih, v katerih se je država umaknila v naporih, da bi silila tovarne, da same skrbe za poslovanje na samoupravni način, niso v celoti uspele. Čeprav se je moč delavcev večala na papirju, pa so v resnici v procesu odločanja odločali direktorji in vodilni delavci.

Josip Obradović, sociolog iz Zagreba, mi je pokazal nekaj njegovih empiričnih raziskav o tem, kdo sodeluje v delavskih svetih. Zaključil je, da: »...presojam v teh svetih v veliki meri prevladujejo višji vodje, direktorji in tehnični strokovnjaki, katerih večina so tudi člani Zveze komunistov. Njihova izobrazba je višja od poprečne in rezultat je ta, da ostali člani sodelujejo manj aktivno, kot predvideva teorija.

Uzurpiranje (prilaščanje) delavske kontrole — kot mi je bilo razloženo — ni bilo s silo, temveč z zvito manipulacijo. Možna, lažna zgodba mi je bila povedana nekega večera v Ljubljani z namenom, da pokaže, kako zvit, podel je lahko pritisk. Predvidevamo, da je prišel nek direktor zgodaj na sestanek delavskega sveta. Treba je poudariti, da so direktorji neuradni člani delavskih svetov brez pravice glasovanja. Prisotnih je bilo le nekaj članov delavskega sveta. Direktor je pričel prelistavati oglase lokalnega časopisa in komentiral velike potrebe podjetij, ki iščejo direktorje. Nato je zagotovil tistim nekaj članom, ki so ga poslušali, da je on sicer zelo zadovoljen v podjetju in da ni zainteresiran, da bi odšel drugam. Povedali so mi, da je direktor vse to naredil z namenom, da bi pridobil podporo za predlog, za katerega je upal, da ga bo sprejel delavski svet. Med akademiki, katerim sem pravil zgodbo, jih je večina reagirala, češ da je zgodba po vsej verjetnosti napihnjena, da pa je gotovo možna. Zanimivo pa je, da so na drugi strani skupine v tovarnah, v katerih sem omenil zgodbo, odgovorile, da se kaj takega ne bi zgodilo sedaj in da dvomijo, da so se take stvari dogajale celo v preteklosti.

Neodtujliva ustavna pravica in dolžnost vseh delovnih ljudi je, da odločajo o svojem delu in rezultatih svojega dela

Taka reakcija je bila stalna s splošno tendenco, ki sem jo srečal med ljudmi v tovarnah, da so govorili manj o manipulacijah in več o tem, kje so se sprejemale odločitve. Mišljenje, ki so ga izražali v tovarnah, je bilo tako, da ne glede na to, kako dobre so odločitve na nivoju tovarne in ne glede na to, kako pravilno so zastopani delavci, ki so izvoljeni v delavske svete — da je bil sistem odločanja z močjo, koncentrirano na vrhu, neučinkovit, da bi dal delavcem občutek soudeležbe. Skoraj v vsaki tovarni, ki sem jo obiskal, je bilo izraženo tako mnenje. Stalno so me opominjali, da stari sistem ni bil slab, toda, kot je dejal generalni direktor tovarne Sava v Kranju, »ni uspel ustvariti duha pripadnosti. Delavci morajo čutiti, da pripadajo podjetju in da podjetje pripada njim.«

Kritiko akademikov in tovarniškega osebja je bilo možno čutiti s sprejetjem ustave leta 1974. Ustava zahteva organizacijsko prestrukturiranje znotraj tovarn, katerega osnova je pomikanje moči odločanja navzdol.

Temeljna enota oblasti po novi ureditvi ni več delavski svet na nivoju podjetja, temveč manjša enota tozd (temeljna organizacija združenega dela). Običajno imajo te organizacije od 70 do 500 delavcev, čeprav sem obiskal tozd z več kot 1000 delavci.

Teško je najti primerjavo z enotami v ameriškem načinu. Gotovo je večina tozdov veliko večjih kot delavnice ali oddelki. Čeprav so manjši tozdi po velikosti bliže našim oddelkom, pa funkcionirajo povsem drugače. Nejasno je, kako bi jih poimenovali, razen z jugoslovanskimi termini. Dr. Radoš Smiljković, profesor političnih znanosti na univerzi v Beogradu definira tozd kot: »del podjetja ali del proizvodnega procesa, katerega proizvodnja se lahko meri kot vrednost.« Ta vrednost se lahko meri ali na trgu ali pa interno.

Vsak tozd v podjetju (delovni organizaciji) je organizacijsko samostojna organizacija. Ima svoje lastno knjigovodstvo, razporeja dohodek in odloča v skladu z notranjo strukturo. Znotraj tozda predstavlja vso moč celoten zbor delavcev. Ustava daje zborom delavcev določene neodtujljive pravice, posebno pravice nad dohodkom, ustvarjenim z delom tozda. Nobeno drugo telo ne more, z namenom, da deluje v imenu delavcev, sprejemati odločitev, ki se tičejo teh neodtujljivih pravic.

V premislek

Že prej sem hotel nekaj napisati kot dodatek k članku, ki ga je napisala dipl. inž. Nada Markun v našem časopisu št. 2/XVII z dne 4. 2. 1977 na strani 4-5 Iznajditeljska dejavnost Save v letu 1976 je bila uspešna. Mnogi tovariši so bili nagrajeni oz. so dobili primerno pohvalo ter diplomu za koristne ideje. Na spisku nagrajenih oz. pohvaljenih žal ni nobenega iz vrst inženirjev. Marsikdo med nami se gotovo sprašuje, zakaj imamo takšno stanje. Kaj je z našimi strokovnjaki in zakaj se oni niso vključili v dejavnost inovacij, zlasti zato, ker je bilo leto 1976 proglašeno kot leto inovacij.

Možnost napredovanja tehnologa v okviru svojega delovnega mesta je glede na premajhen razpon v sistematizaciji delovnega mesta zelo omejena. Za nekoga, ki bi hotel materialno napredovati, je edina možnost beg v vodstveno delovno mesto, seveda če ta možnost obstaja. V nasprotnem primeru je izhod v zamenjavi delovne organizacije, kjer je možnost materialne stimulacije večja (fluktuacija). Gotovo je v interesu nas vseh, da obstoječe kadre obdržimo, kajti uvajanje novih kadrov pomeni ne le izgubo časa, temveč tudi finančno izgubo. Morda bi bilo pametno, če bi v pravilnik o iznajditeljski dejavnosti vnesli nekatere novosti, s katerimi bi spodbujali celotno dejavnost

so nabavljati razno orodje, med drugim tudi ročne brizgalne. Začele so se redne vaje, od katerih ni smel brez posebnega opravičila nihče izostati.

Za prekrške je sledil opomin, nato ukor in nazadnje brezpogojna izključitev. Poveljniki so bili zelo strogi, vendar pravični. Za člane so skrbeli tako v društvi kot v zasebnem življenju. Uvedli so odlikovanja za 10, 15, 30 letno vestno službovanje v gasilstvu.

Ob zaključku desetletnega vestnega dela pa so vsakemu gasilcu preskrbeli nagrado cesarski zlati cekin. Ko je član ostarel, so najbolj delavne imenovali za dosmrtno častne člane društva.

GASILSTVO DANES

Povsod v svetu posvečajo veliko pozornost zaščiti pred požarom. Čim bolj je razvita in napredna država, tem bolj sistematično in kvalitetneje je organizirana služba požarnega varstva. Danes se ne borimo pred požarom le pasivno, to

je z organizacijo gašenja razplamtelega ognja, kadar nas to postavi pred svojo uničujoče dejstvo, temveč rešujemo probleme te službe vedno bolj sistematično.

Pri tem delu povsod izkoriščamo sodobne dosežke tehnike. Razen tradicionalnega prostovoljnega gasilstva, ki izvira še iz časov, ko je bila zaščita ljudskega premoženja prepuščena le njihovim lastnim močem, imamo danes skoraj povsod organizirano javno službo požarnega varstva, ki je dolžna delovati po upravnih linijah. Sistematično reševanje požarne problematike je privedlo tudi do večje strokovnosti v tej službi. Danes obstaja celo mednarodni tehnični komite za zaščito pred požari (Comite technique international de feu — GTIF), ki ima redno vsako leto svojo zborovanje — kongres, na katerem strokovnjaki raznih držav izmenjujejo strokovne izkušnje glede zaščite pred požarom. Tudi naša država je članica tega komiteja.

IVAN PETRIČ

Strokovni sodelavci se v okviru delovnih nalog ukvarjajo tudi z inovacijsko dejavnostjo.

Odgovor na to vprašanje je gotovo težak. V tem razmišljanju bi hotel pojasniti (vendar ne opravičiti) položaj naših inženirjev oz. tehnolozov z upanjem, da bodo v bodoče tudi naši inženirji vključeni v to pomembno dejavnost. Dejavnost tehnologa — raziskovalca je omejena v delovnem področju, ki običajno pokriva določeno nalogo ali določeno področje asortimana. Poleg razvijanja novih proizvodov, ki delovni organizaciji prinašajo določeno korist, skrbijo tehnologi tudi za nemoteno kvaliteto redne proizvodnje s svojega področja. Pri svojem delu srečujejo veliko problemov, ki jih morajo reševati z mnogih vidikov. Pri oblikovanju novih proizvodov naletijo na probleme tako v svojem laboratoriju kakor tudi na probleme pri uporabi izdelkov pri uporabnikih. Vse to delo se šteje kot delovno področje ali kot domače pravijo »zato si plačans«. Res je težko ločiti delo inovacije ter delo v okviru »delokroga«. Zaradi te posebnosti dela inženirji velikokrat niso mogli pokazati svojega dela kot iznajditeljsko dejavnost. Navajam primer, v katerem tehnolog s svojim znanjem uspešno poveča kapaciteto nekega izdelka na dvakratno vrednost. Ali to delo lahko štejemo kot koristni predlog, ki bi bil primerno nagrajen, ali le kot njegovo »delovno področje«? Drug primer, v katerem tehnolog uspešno razvija nov proizvod (ne preko licence), ki delovni organizaciji prinaša veliko finančno korist. Ali je za to dejavnost lahko tehnolog upravičen do določene nagrade? Morda spet le vse to v okviru njegovega delovnega področja. Lahko pa postavimo vprašanje, ki se glasi takole: Kako in na kakšen način lahko delo naših inženirjev stimuliramo?

strokovnjakov. Ena od teh novosti bi bila v tem, da bi tehnologa — raziskovalca, ki delovni organizaciji prispeva določeno gospodarsko korist, primerno nagrajili tako materialno kot moralno. S tem bi stimulirali strokovnjake, da bi si še bolj prizadevali tako na področju iznajditeljske dejavnosti kakor na svojem delovnem področju.

Mislím, da stimulacija zgolj z osebno oceno ne more doseči pravega rezultata, kajti težko se je izogibati subjektivnemu dejavniku pri ocenjevanju bodisi s strani ocenjevalca ali s področja dela posameznika. (Naši sistem osebne ocene, ki ga trenutno imamo, mislim, da ni najbolj primeren in je težko pravično izvedljiv v praksi.)

Zato bi bilo pravilno, da bi poleg osebne ocene obstajala še druga merila za stimulacijo dela. V tem merilu naj bi bila kot najpomembnejši dejavnik gospodarska korist delovni organizaciji.

Dewa Soeradjana

Gasilska društva nekoč ...

Letos bo minilo stoosemnaest let, odkar je bilo ustanovljeno prvo slovensko gasilsko društvo. Prej so bila pri nas na Slovenskem samo nemška društva. Namen ustanovljenih gasilskih društev je v glavnem povsod enak: člani naj gasijo požare, rešujejo naj premoženje pa tudi človeška življenja.

V gasilskih društvih je bila uvedena skorajda vojaška disciplina. Pod vodstvom strogih poveljnikov so društva vidno napredovala, večalo se je število članstva, pričeli

Savčani na Snežniku

Lahko rečem, da je že postal običaj, da se v marcu savski planinci podamo na Notranjsko, na Snežnik. Prvič smo ga obiskali leta 1975, drugič pa v soboto, 19. marca.

Čeprav so nam meteorologi že cel teden napovedovali slabo vreme, smo imeli srečo. Razgled res ni bil tak, kot je bilo obljubljeno, vendar nobenemu izmed udeležencev izleta ni bilo žal truda. Zahvaliti bi se

bolj »buljili« v tla in iskali sledove snežniških medvedov, ki pa so se to pot izneverili in nam niso pustili »podpisov«. Po uri hoje smo zagledali stožčasti vrh Snežnika, ki ne nosi zaman tega imena. Tik pod vrhom se stiska v hrib planinski dom, ki se mu pozna, da ima za seboj burno zgodovino. Letos so se planinci iz planinskega društva Ilirska Bistrica odločili, da ga teme-

kljub slabemu vremenu so se udeleženci planinskega izleta povzpeli na 1796 m visoki Snežnik.

moral tudi planinskim tovarišem iz planinskega društva Ilirska Bistrica, ki so nam odprli kočo in tako prispevali k dobremu počutju.

Vožnja do Ilirske Bistrice in naprej do Sviščakov je minila v dobrem razpoloženju. Na Sviščakih, kjer stoji planinski dom, smo se malo okrepčali, potem pa smo zakoračili proti vrhu. Pot nas je vodila skozi ogromne bukovove gozdove, ki so bili še vsi zasneženi, vendar je bil sneg odličen za hojo. Narave nismo toliko opazovali, ker smo

ljito obnove. Više smo se vzpenjali, večji je bil razgled, čeprav so nam oblaki in pa megle zakrivali lepote razgleda, ki se nudi planincem ob jasnem vremenu. Snežnik stoji na meji med Primorsko in Notranjsko, tako da se na eni strani odpira razgled na Loško dolino, Bloke, na drugi strani pa ob jasnem vremenu do Kvarnerskega zaliva, Dolomitov in Julijcev.

Po krajšem počitku smo se vrnili na Sviščake, potem pa v dobrem razpoloženju nazaj v Kranj.

Izumiteljstvo, dajanje koristnih predlogov za izboljšave pri našem delu je sicer v zadnjem času v Savi poraslo. Se vedno pa je tega premalo in zavzema premajhen obseg. V nekaj prejšnjih številkah časopisa smo objavili informacijo o tej dejavnosti v preteklem letu. Iz nje je moč razbrati, da se z razmišljanjem, kako izboljšati to in ono, ukvarja le dober odstotek Savčanov. Kje pa ste ostali?

Kje so ostali?

Zal je resnica tudi v tem, da mnogi ideje, zamisli, predloge imate, le, da se vam ne da iz kakršnihkoli razlogov to misel naprej sporočiti. Pa vendar bo zelo prav, če to naredite, če ideje sporočite.

Na kratko, čisto na kratko predlog opišite, ga dajte v kuverto z naslovom: RTI, oddelek za tehnološko dokumentacijo.

Mednarodni dan invalidov

19. marca je bila v Delavskem domu v Kranju svečana akademija, posvečena mednarodnemu dnevu invalidov — 21. marcu. Uspelo svečanost je organiziralo kranjsko društvo invalidov. Med udeleženci so bili številni gostje iz posameznih društev invalidov v Sloveniji, pa tudi okrog 30 članov savskega društva invalidnih delavcev.

V uvodnem delu proslave je tov. Konrad Pavli, predsednik društva invalidov Kranj, spregovoril o pomenu letošnjega dneva invalidov. Udeleženci so podprli predlog družbenopolitičnih organizacij, da se tovarišu Titu v letošnjem jubilejnim letu tretjič podeli red narodnega heroja. Za prizadevnost in uspešno delo so bila 13 pionirskim odredom kranjskih osnovnih šol in osnovni organizaciji Zveze socialistične mladine Cerklje ter aktivu mladih novinarjev pri občinskem komiteju ZSM Kranj podeljena priznanja.

Po končanem pestrem kulturnem programu, v katerem so nastopali pevski kvintet Gorenjci, ansambel Viški fantje, DPG Svoboda Senčur — ekipa RTV, pionirski pevski zbor Posebne osnovne šole Kranj je bila za udeležence organizirana skromna zakuska.

Številni udeleženci so na svečani akademiji z zanimanjem spremljali kulturni program.

Seminar za izmenske delovodje

V februarju in marcu so bili za izmenske delovodje organizirani trije seminarji. V petnajstih urah so vse tri skupine, skupaj okrog 70 delovodij, obravnavale enake teme, in sicer 12 ur psihologijo dela in 3 ure novosti iz tehnologije.

V štirih predavanjih je tov. Jože Šepic, psiholog iz oddelka za industrijska razmerja, obrazložil posamezne teme.

Pri kadrovski psihologiji je orisal osnovne principe psihološkega vidika kadrovanja, ko naj bi bili sodelavci razporejeni na taka delovna mesta, ki najbolj ustrezajo njihovim sposobnostim.

Pri temi ocenjevanje uspešnosti dela so udeleženci razpravljali o celotnem procesu ocenjevanja kvalitete dela in pomanjkljivosti, ki jih bo potrebno odpraviti.

Prisotni so obravnavali pojave alkoholizma v Savi in škodljive posledice alkohola na človeka, na njegov odnos do dela itd. Obravnavali so tudi človeški dejavnik pri nesrečah pri delu.

V zadnjem delu so bile posamezne skupine seznanjene s tehnološkimi novostmi s svojih področij dela.

Izmenski delovodje na predavanju

Vse teme so bile povezane z življenjem in delom v Savi, zato ni naključje, da so bile zelo zanimive in da je bila tudi razprava zelo pestra.

Na koncu seminarja so udeleženci odgovorili na nekaj vprašanj o vsebini in organizaciji seminarja.

V večini odgovorov je bil seminar dobro ocenjen in izraženo je bilo mnenje, da je taka oblika izobraževanja ob delu koristna za delo delovodij in da bi bilo tudi v bodoče potrebno še organizirati predavanja in razgovore.

Novice

V evropski industriji kozmetičnih preparatov pričakujejo v naslednjih letih občutno povečanje proizvodnje; njena vrednost naj bi v letu 1980 dosegla 9,503 milijarde dolarjev, kar je 86,5 odstotkov več kot leta 1975. Med največjimi evropskimi proizvajalci kozmetičnih preparatov bodo še vedno Francija, ZR Nemčija in Italija.

(EKOS — Sapuni, deterženti i kozmetički preparati, 14. januarja 1977)

Tovarna gume in obutve BOROVO namerava letos realizirati okoli 12,6 milijarde dinarjev celotnega dohodka, kar bo za 26,5 % več kot lani.

(Gospodarski vestnik, 10. februarja 1977, str. 19)

Nesmotno izkoriščanje zmogljivosti za obnavljanje avtoplaščev je

prisililo 12 tovarn, da so zaposlile zvezne organe za pomoč pri dolgoročnem reševanju njihovega materialnega položaja. Podatki namreč kažejo, da letne zmogljivosti za obnavljanje avtoplaščev v naših tovarnah niso izkoriščene niti 50 odstotno. V zadnjih letih so namesto 472 tisoč plaščev za osebne avtomobile obnovili samo 320.000 kosov. Še slabše pa je obnavljanje plaščev za težka vozila. Namesto 12.000 so jih proizvajalci protektirali komaj 1.000. Vsako leto pa namenimo več kot 15.400.000 dolarjev za protektiranje avtomobilskih avtoplaščev v tujini. Domače tovarne zahtevajo, naj se ukine izvoz in protektiranje naših starih avtoplaščev v tujih delavnicah; doseči pa je treba tudi embargo na uvoz obnovljenih avtoplaščev iz tujine, saj imajo naše tovarne za to delo najsodobnejšo opremo in tehnologijo. Zmogljivosti naših tovarn se bodo do konca tega desetletja povečale za 76 odstotkov.

(Gospodarski vestnik, 13. 1. 1977, str. 13)

Obiskali so nas

člani zveznega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije

Ogledali so si proizvodnjo v TAP in Umetnem usnju, kasneje pa so se z našimi sindikalnimi delavci med drugim pogovarjali o predlogu samoupravnega sporazuma o varstvu pri delu in pogojih dela v kemijski in gumarski industriji. Izraženo je bilo mnenje, da je sprejetje širšega samoupravnega sporazuma nujno, ker sedanji predpisi to področje obravnavajo ožje in predvsem strokovno. Namen sporazuma je predvsem enotno izbolj-

ševanje delovnih pogojev v okviru možnosti, ki jih imamo, in posebne ugodnosti za tiste sodelavce, ki delajo na težjih delovnih mestih. 22. aprila bo na konferenci delavcev kemijske in gumarske industrije v Pančevu omenjeni sporazum predvidoma sprejet. Na konferenci bodo predložili tudi ugotovitve o delovnih pogojih v posameznih organizacijah združenega dela.

Značilnosti ...

(Nadaljevanje s 6. strani)

Za družbo je pomembno samo vprašanje, ali je zakonska zveza že tako globoko in trajno omajana, da je ni več mogoče rešiti, to je nevzdržna. V takem primeru je treba zakon razvezati ne glede na vzrok in odgovornost za nevzdržnost, kajti nadaljnji obstoj zakonske zveze ni niti v interesu zakoncev niti otrok, s tem pa tudi ni v interesu družbe. Zakon se lahko razveže tudi na zahtevo zakonca, ki je kriv. Sodišče ne bo ugotavljalo krivde.

Iz tega sledi, da je v novem zakonu izpeljano sodobno pojmovanje razveze kot zdravila za neuspele zakone. Ta koncept razveze je poleg Slovenije sprejela samo še Vojvodina. Druge republike so še ohranile možnost ugotavljanja krivde razveze.

Če sta se zakonca sporazumela, da se razvezeta, ni nobene potrebe, da bi sodišče ugotavljalo nevzdržnost zakonske zveze in tako razgaljalo osebna, intimna razmerja zakoncev. Pri sporazumni razvezi je dolžnost sodišča le v tem, da ugotovi, ali so primerno zavarovani interesi otrok in ali sta zakonca urenila medsebojna razmerja, predvsem premoženjskega značaja. Zakon zato določa, da lahko sodišče razveže zakonsko zvezo na podlagi sporazuma zakoncev, če sta predhodno sklenila dogovor o razmerju do svojih otrok, t.j. o njih varstvu, preživljanju, o delitvi skupnega premoženja, o morebitnem preživljanju zakonca in o stanovanju. Z uvedbo sporazumne razveze je potrjeno stanje, ki dejansko v sodni praksi že obstaja.

Med določbami o razveznem postopku je zanimiva nova uredba pravnega poskusa, ki se je v dosednji praksi izvajal le formalno in ni imel želenega učinka.

Po novem opravljajo pravni poskus družbeni organi: pristojni organi občinske skupnosti socialnega skrbstva. Osebe, ki vodijo pravni poskus, si morajo prizadevati, da se zakonca poravnata, opozoriti ju morajo na vse posledice razveze zakonske zveze zanju in za njune otroke.

III. Ugotavljanje nezakonskega očetovstva

Izenačitev položaja otrok, rojenih izven zakonske zveze, je deležen le tisti otrok, katerega očetovstvo je ugotovljeno. Zakon mora biti torej tak, da bo otrok z neugotovljenim očetovstvom čim manj.

a) Nezakonsko očetovstvo se lahko uredi neposredno pri matični službi, kadar sta pobudnika za pravno ureditev oba starša.

b) Nezakonsko očetovstvo se more pravno urediti tudi na Centru za socialno delo, kadar je pobudnik otrokova mati in če predlagani oče očetovstvo prizna.

Vsi ostali zahtevnejši primeri še vedno ostanejo v pristojnosti sodišča.

IV. Uveljavljanje in valorizacija preživnine za nepreskrbljene otroke preko Centrov za socialno delo.

Doslej je moral zakoniti otrokov zastopnik, običajno je bila to mati, za otroka, rojenega izven zakona, ali npr. razvezana žena za otroke, uveljavljati s sodnim postopkom vsakokratno zvišanje preživnine (izjemoma je Center za socialno delo že do sedaj sklepal poravnave). Odslej bo vse to opravila Skupnost socialnega skrbstva (Center za socialno delo), ki bo izdajala odločbe o spremembah višine preživnine na podlagi obvezne vsakoletne varolizacije preživnin glede na dvig življenjskih stroškov. Tak dogovor, sklenjen na Centru za socialno delo med zavarovancem in upravičencem, predstavlja izvršilno dovolilo, ki je enakovredno dosedanji sodbi sodišča.

Ana Čebulj

Podvodna dejavnost

Ko se zima umakne pomladi in z njo pridejo topli in sončni dnevi, običajno tudi pomislimo na prihajajoče prvomajske praznike in na eno ali dvodnevne izlete k vodi, pogovarjamo pa se tudi o vsakoletnem toliko pričakovanem letnem dopustu. Področje te vrste rekreacije pa je povezano tudi s programom dela sekcije za podvodne dejavnosti pri vsakem društvu za šport in rekreacijo Gumar.

Sekcija je bila ustanovljena z namenom združevati ljubitelje raznih vodnih in podvodnih dejavnosti, objavljati razne članke v internem časopisu in Informatorju, osveščati, seznanjati z dejavnostmi s tega področja člane kolektiva in njihove svojce, organizirati razne tečaje,

predavanja in tudi omogočiti sodelovanje na raznih tekmovalnih prireditvah.

Na vprašanje, če je to potrebno, pogledjmo samo nekaj primerov, tako n. pr. čas kopanja v rekah, jezerih oz. morju, ko si zaželimo po delu bolj ali manj aktiven počitek oz. dopust, obogaten z različnimi aktivnostmi, kot so plavanje, potapljanje, vožnja s čolnom in podobno. In tako je tudi prav, saj tudi zdravniki in razni strokovnjaki s tega področja vedno bolj poudarjajo, da mora biti počitek aktiven, ne pa sestavljen iz brezdelja, poležavanja ali pa po vrhu še združen s popivanjem. In ko smo tako končno ob vodi, morju, ko si rečemo, letos pa bomo imeli od izletov, dopusta čim več, še marsikdo želi tudi potopiti, pogledati lepote in skrivnosti pod vodno gladino. Pa se potopimo, se znamo? Ali pa želimo naučiti te večšine svoje otroke, družino? Na žalost se za to velikokrat ne odločimo iz preproste razloga, ker se ne znamo, ker se bojimo neznanega in smo tako prikrjavani za marsikatero lepo doživljaje.

Ali pa primer, ko smo pred nakupom osnovne potapljaške opreme. Kakšno masko in plavuti naj kupim? Kaj pa čepi za ušesa, da me ta ne bodo bolela? Ali so potrebni ali ne? Nekje sem slišal, da je bolje, če jih ne uporabljamo! Tako bi lahko naštevali še in še raznih problemov, dvomov, ki se pojavijo ob vsakoletni kopalni sezoni. Veliko pa je že tudi ljubiteljev nautike, tistih, ki si s pomočjo svojega ali izposojenega čolna zaželijo stran od prepolnih kopalšč, na miren otoček ali v skrit zaliv, kjer bodo z družino ali prijatelji preživeli čudovite ure. Tako si ljudje z rastjo standarda kupujejo čolne, jadrnice, ki se dobijo tudi že na potrošniško posojilo. Za vožnjo s čolni pa po zakonu potrebujemo zaradi svoje in tuje varnosti izpit za voditelja čolnov.

Da bi članom kolektiva pomagali pri taki in podobni rekreaciji, je sekcija za podvodne dejavnosti do sedaj organizirala v okviru športnega tedna Save praktičen prikaz potapljanja z osnovno potapljaško opremo (maska, cevka in plavuti) na zimskem kopalšču v Kranju. Zaradi velikega zanimanja za pridobitev naziva voditelj čolnov, brez katerega ne smemo voziti čolnov, jadrnic, sta bila v prostorih upravne stavbe organizirana dva tečaja. Predavanja, ki jih je imel pomorski kapetan Možek, so bila v popoldanskem času. Izpit, ki ga je uspešno opravilo vseh 140 tečajnic in tečajnikov, je bil pred komisijo luške kapetanije Koper; vse tečajnice in tečajniki so dobili izkaznice o pridobitvi naziva voditelj športnih čolnov.

Član sekcije je pred lanskim kolektivnim dopustom pripravil obširen članek o osnovni potapljaški opremi, tehniki potapljanja, podvodnem ribolovu, morskih ribah in o nevarnostih v morju. Članek je izšel kot samostojni Informator na dveh listih. V učilnici Izobraževalnega centra je bilo predavanje o življenju ob morju in v njem. Predavanje, ki ga je imel tov. Rihtar, delavec ljubljanske RTV in član društva za raziskave morja Ljubljana je bilo spremljano z barvnimi diapozitivi. Kot ima vsaka sekcija poleg rekreativne množične dejavnosti tudi tekmovalno, je tudi naša sekcija v okviru možnosti omogo-

čila sodelovanje na tekmovanju v trnkarjenju in podvodnem ribolovu. Tako smo se udeležili in zastopali delovno organizacijo na tekmovanju slovenskih delovnih organizacij v trnkarjenju z mesta — obale in iz čolna, ki je bilo v Kopru, tekmovanja v Puli in na Pagu ter državnega prvenstva v podvodnem ribolovu na Rabu. V to tekmovalno dejavnost želimo zaradi pozitivne in razširitve vključiti čim več zainteresiranih članov kolektiva.

Ker menimo, da je pri sekciji potrebno kontinuirano delo (novi člani kolektiva, dvoizmensko delo ali kakšna druga zadržanost v času tečajev, demonstracij), smo se odločili, da tudi letos organiziramo tečaje in demonstracije. Objavili bomo tudi članke, kot so: na kaj je treba paziti pri nakupu osnovne potapljaške opreme, tehnika potapljanja z vdihom, osnove nadvodnega in podvodnega ribolova, ribolovna področja ob jadranski obali, kaj pravi zakon o ribištvi, o cenah oz. lovnih kartah, raznih vrstah čolnov, motorjev z njihovimi značilnostmi itd.

Prepričani smo, da bo v tako velikem kolektivu, kot je naš, veliko delavcev našlo tudi svoje interesno področje in opisani, raznoliki dejavnosti sekcije.

Na koncu članka želimo obvestiti vse, ki so že ali bi želeli postati člani naše sekcije ter s svojimi predlogi in delom prispevati k njenemu čim uspešnejšemu delu, da bo prvi letošnji sestanek sekcije v ponedeljek, 11. aprila, ob 13.30 v sejni sobi nove upravne stavbe. Pogovorili se bomo o dosedanjem in prihodnjem delu ter izvolili novo vodstvo. Sestanek bomo končali ob 14. uri. Vse tiste, ki pa iz kakršnihkoli razlogov na sestanek ne bodo mogli priti, prosimo, da izpolnijo prijavnico za članstvo v sekciji. Ta bo v eni izmed naslednjih števil Informatorja združena z rubrikami, v kateri dejavnosti bi želeli sodelovati, oz. da bi jih sekcija imela. Izpolnjene prijavnice z odgovori oddajte pri vratarju ali pa pošljite na naslov: referent za rekreacijo — kadrovska služba — obrat II.

Dušan Homan

ZAHVALA

Zahvaljujem se vodstvu Cevarne, sodelavcem in sodelavkam za darilo ob upokojitvi. Vsem prisrčna hvala in vsem tudi veliko sreče in uspehov.

Jožefa Uršič

ZAHVALA

Dolga bolezen me je za dalj časa odtegnila od sodelavcev in kolektiv. Pa vseeno sem ostala z vami. Ob tej priliki se želim zahvaliti tako najbližjim sodelavkam iz oddelka žičnih jeder, predstavnikom sindikata in aktiva invalidov kakor tudi tov. Hacetovi za večkratne obiske v bolnici in na domu ter izročena darila.

Hvaležna VIDA MUŠIČ

ZAHVALA

Zahvaljujem se delovnemu kolektivu skupnosti tozdog Totra za pomoč, ki mi jo je nudil ob nesreči. Še posebno pa se zahvaljujem Mitrotu Kocjančiču, ki mi je omogočil, da sem lahko na njegovo dvorišče postavil prikolico za bivanje.

Franc Francek

Sava Kranj

Sava, glasilo delavcev delovne organizacije industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj. Glasilo izdaja odbor za informiranje, izhaja štirinajstnevno, glavni in odgovorni urednik slovenske izdaje Jože Štular, tehnični urednik Peter Bogataj, fotografije Ivan Draškič in Janez Jereb. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 25461, interno 482 ali 282. Tisk in kličjeji GP Gorenjski tisk Kranj.

Glasilo je oproščeno temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1/72 z dne 27. marca 1973).

ZAHVALA

Ob smrti našega očeta Janeza Globočnika, Lahovec 52, se iskreno zahvaljujemo vodstvu zavarovanja podjetja za izrečeno sožalje in darovani venec in vsem sodelavcem varnostne požarne službe.

Sinova Tone in Janez ter hčerka Pavla z družinami

ZAHVALA

Ob smrti moje mame Antonije Kurat, se iskreno zahvaljujem vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti. Posebno se zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem upravne stavbe za izraze sožalja in podarjeni venec.

Marija Opeka